

laiškas

LIETUVIAMS

1967

RUGSĖJIS / SEPTEMBER

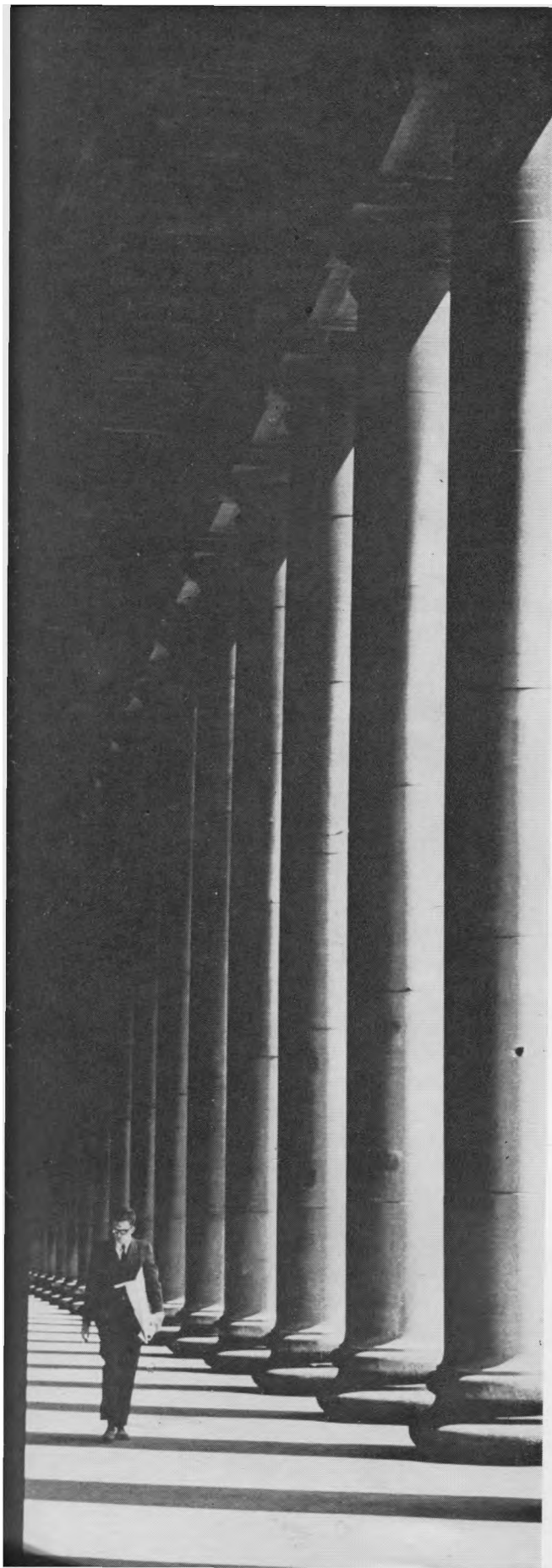
GYVENIMUI TEKANT	***	310
APIE DVASINIUS PAŠAUKIMUS	Pasisakymai	312
PERSKAIČIUS ANKETOS 54 ATSAKYMUS K. Trimakas, S.J.		313
SITUACINĖ MŪSŲ SAVIJAUTA	Stasys Yla	323
SAVOS ŠIRDIES DAINAS KUŽDĖTI (eil.) Nerima Narutė		326
ESU GIRDĖJĘS ŽEME ŠNEKANT SU DANGUM P. Gailius		328
TAGORĖS MEILĖS POEZIJA	A. Grauslys	341
PIRMIEJI ŽINGSNIAI MOKYKLON	G. Ivaškienė	346
IŠTIESIANT ARTIMUI RANKĄ	Ant. Saulaitis, S. J.	347
IŠKARPOS IŠ ANAPUS	Paruošė M. Banėnas	348
ATSINAUJINANČIOJ BAŽNYČIOJ: Popiežius ir patriarchas		
	B. K.	350
“PILNUTINIS KRISTUS” (rec.)	A. Grauslys	351
EKRANO MIRGESY: A Man and A Woman D. Lukienė		352
Filmus suglaustai vertinant	***	352

Šio numerio iliustracijos: Alg. Kezio, S. J., fotografijos (339, 322, 324), Z. Sodeikienės piešinys (326), dail. Pr. Gailiaus atvaizdas (328, nuotr. Alg. Kezio, S. J.), Pr. Gailiaus grafikos darbų serija “La suite Lithuanienne” (331-340).

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas.

Vyriausiasis redaktorius — Kęstutis Trimakas, S. J. Redakcinis kolektyvas: Jonas Borevičius, S. J., Gintarė Ivaškienė, Stasys Yla, Algimantas Kezys, S. J. (foto redaktorius), Vaclovas Kleiza, dr. Arūnas Liulevičius, Aušrelė Liulevičienė, Gintautas Sabataitis, S. J., Zita Sodeikienė (techninė redaktorė), Nijolė Užubalienė, Juozas Vaišnys, S. J. Administratorius — Petras Kleinotas, S. J. Viršelis ir vinjetės — Algirdo Kurausko. Adresas: 2345 West 56th Street, Chicago, Illinois 60636. U.S.A. Telefonai: RE 7-8400 ir RE 7-8401. Spaustuvė — Immaculata Press, Putnam, Conn. Prenumerata metams — \$4.00. Atskiro numerio kaina — \$0.40.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc. Yearly subscription \$4.00, single copy 40c. Entered as second class matter and 2nd class postage paid at the Post Office, Chicago, Ill. and additional office of mailing in Thompson, Connecticut.

laiškai

LIETUVIAMS

Vol. XVIII Nr. 8

RUGSĖJIS / 1967 / SEPTEMBER

KIEK DALYKŲ šiame pasaulyje nusipelno mūsų lojalumo? Iš tikrųjų, labai maža. Manau, kad reikia būti lojaliam nemirtingumui – tai kitas žodis vietoj gyvybės, stipresnis žodis. Reikia būti ištikimam nemirtingumui – ištikimam Kristui... Tik po Kristaus atėjimo žmogus galėjo laisvai kvėpuoti. Žmogus nebemiršta griovy, kaip šuo – bet namie, istorijoje, kada pilnai vyksta darbas mirčiai nugalėti.

Borisas Pasternakas, *Daktarus Živago*

GYVENIMUI TEKANT

■ Dvasiniai pašaukimai

Idėja nepasklinda, darbas nevykdomas, nebent tai idėjai skleisti ar darbui vykdyti yra pasišventusių žmonių. Tokių žmonių reikia ir krikščionybei, kuri yra ir darban skatinanti Kristaus idėja ir tos idėjos įkvėptas gyvenimas.

Krikščionybei pasišvęsti galima pasaulietišku, kunigišku arba vienuolišku gyvenimu. Pasauliečių reikšmė po Vatikano II susirinkimo ypač pabrėžiama (nors, kard. Suenens tvirtinimu, dar pilnai nesuprasta nei neįgyvendinta — žr. sekantį psl.). Tačiau svarbi yra ir dvasiškių vieta dėl jų specialių uždavinių — pačios kunigystės ir viso gyvenimo pašventimo vienuolių įžadais. Visgi dabar, kai Bažnyčiai atsinaujinant, dvasinių pašaukimų labiausiai reikia, jų stokoja. Stokojama jų ir lietuvių išeivijoje.

Šio "L. L." nr. vedamuoju straipsniu "Peržvelgus 54 anketas apie dvasinius pašaukimus" (312 psl.), svarstomos dvasinių pašaukimų stokos priežastys bei būdai jiems ugdyti.

■ Nugalėti barjerus

Iš aukščiau minimos pašaukimų anketos davinių peršasi dvi išvados: reikia 1) kunigams ir vienuoliams artimiau bendrauti su jaunimu ir 2) lietuvių visuomenėje puoselėti gilesnį religinį dvasingumą.

Teko patirti, kad antruoju klausimu ruošiamasi plačiau svarstyti spalio mėnesį Čikagoje įvyksiančiame Amerikos Lietuvių Romos Katalikų Federacijos suvažiavime. Linkėtina, kad būtų nutarta ir vykdoma kas konkrečiau ir praktiškiau.

Su jaunimu gi bendraujančiųjų yra per mažą. Ne tik jaunimas gerokai vengia dvasiškių, bet ir dvasiškiai jaunimo. Vieni kitų vengia, nes vieni kitų nesupranta: dvasiškiai, kaip vyresnieji, yra įsitikinę, kad jaunimas yra tiek pasikeitęs, kad su jais nebe galima susikalbėti; jaunimas gi galvoja, kad dvasiškiai juos tevaržys. Dvasiškiais, kaip ir kitiems vyresniesiems, teisingiau

jaunimą įvertinti padės po 3 metų pertraukos savotiškai jaunimo tarpe pasijutusias kun. St. Ylos išvedžiojimai, kad, nors gyvenam didelį kaitoj, jaunimas esminiai nepasikeitė (žr. jo str. šio "L. L." nr. 323 psl.).

■ Pertvarkoma Romos kurija

Katalikų Bažnyčios konservatyvumas didele dalimi priklausė nuo Romos kurijos, t. y. nuo uždaros, beveik išimtinai italų dvasiškių grupės, padedančios popiežiui tvarkyti (o kai kada už jį ir pavaldančios) Bažnyčios reikalus.

Bažnyčiai atsinaujinant, be abejo, turėjo būti pertvarkyta ir ši įstaiga. Tai buvo jau anksčiau pažadėjęs pats Paulius VI. Dabar šis pažadas jau vykdomas: Romos kurija bus daugiau sutarptautinama, nuolat atšviežinama ir padaroma veiklesnė. Ji bus sutarptautinama, į ją skiriant ne tik italus, bet ir kitų tautybių asmenis. Ji bus nuolat atšviežinama, skiriant asmenis pareigoms ne ilgiau kaip 5 metams. Ir ji bus padaryta veiklesnė, pertvarkant kai kuriuos skyrius ir įvedant kitas kalbas, ne vien lotynų.

Nors yra pageidaujančiųjų dar didesnių pakeitimų Romos kurijoje ir yra abejojančiųjų šių pakeitimų efektingumu, tačiau tenka pripažinti, kad padaryti pakeitimai yra geras žingsnis priekin, atnaujinant Bažnyčios administracijos centrinę įstaigą.

■ Theologo 67

Kur krypsta Bažnyčios mintys? Į tai bent dalinai galima atsakyti pažvelgus į didįjį katalikų teologų suvažiavimą Toronte, minint 100 metų Kanados sukaktį ir pavadintą *Theologo 67* pagal pasaulinės parodos pavadinimą *Expo 67*. Kviestieji ekspertai buvo prašyti kalbėti "žmogui gatvėje".

Tarp daugelio vertingų minčių pažymėtinos sekančios: Bažnyčia turi kalbėti ne tik katalikams, bet visai žmonijai. Jos mokslas turi būti nuolat atnaujinamas, jo išreiškimas — pritaikomas tų laikų žmonėms. Vyskupai turi Bažnyčioje mokymo galią, bet juos informuoja teologai, kurie turi turėti laisvę svarstyti. Vyskupai gali pasimokyti ir iš

pasauliečių - tikinčiųjų, pavyzdžiui, anot olando domininkono Ed. Schillebeeckx, sprendžiant gimimų kontrolės metodų klausimą, kuri katalikų dauguma, jo nuomone, jau išsprendė.

Pagal belgų kardinolą Suenens, Vatikano II suvažiavime "iš naujo buvo atrasta Dievo tauta kaip visuma, dalinantis atsakomybe visiems jos nariams, tarp kurių — nuo popiežiaus iki mažiausio pakrikštytojo — yra "pagrindinė lygybė". Nors tas suvažiavimas praplėtė atsakomybę ir pareigas vyskupams, deja, ne pasauliečiams, nes supratimas apie pasauliečių vietą Bažnyčioje dar nesubrendo. "Norim ar nenorim", tvirtino kardinolas Suenens, "mes esam pakeliui į koki III Vatikano suvažiavimą".

Šis žvilgsnis į ateitį keistai susikryžiuo su popiežiaus vardu kalbėjusio kardinolo Cicognani pareiškimu, kad Bažnyčios atsinaujinimo - sudabartinimo darbas jau yra "laimingai pabaigtas".

■ Atvirumo dvasia Bažnyčioje...

"Daug bažnytinių reikalų nusprendžia tik viena pusė (atseit, bažnytinė vadovybė — Red.). Jie nusprendžiami neįžvelgiamu būdu ir turi būti vykdomi be galimybės išdiskutuoti", — taip tvirtindamas teologų suvažiavime Toronte vokiečių kardinolas Koenig siūlė Bažnyčioje plačiau leisti viešai diskutuoti jos praktiškuosius reikalus.

Pastebima, kad dar dažnai Bažnyčios praktiškuose reikaluose visai neatsiklausama tikinčiųjų, net jei reikalas juos labiausiai liečia. Nėra ko stebėtis, kad tada neretai "prašaua pro šalį" ir tikinčiuosiuose kyla nepasitenkinimas, kaip pvz. kad yra įvykę dėl šv. Kazimiero kapinių administracinio tvarkymo Čikagoje.

■ ... ir vienuolynuose

Kai kurios vienuolių bendruomenės "1975 m. jau bus išnykusios dėl atviros dvasios stokos, dėl išsikalbėjimo stokos tarp vyresniųjų ir eilinių", pranašauja amerikietis kanoninių įstatymų ekspertas prof. Ed. J. Stokes (visai panašiai, kaip ir vedybiniame gyvenime: jei vedusieji nebesikalba, nebesidalina mintimis ir rūpesčiais, yra rimtas pavojus išsiskirti).

Atrodo, kad dominikonų Ordinas tokio

likvidavimosi nesulauks. Ir ne dėl to, kad jų yra daug — net 10.000. Bet dėl to, kad šioje intelektualinėje vietoje Bažnyčioje užimančioje vienuolijoje mintimi ir rūpesčiais pasikeičiama. Tai rodo bent šis faktas, kad ruošiantis Ordino bendram suvažiavimui 1968 m., kiekvieno domininkono buvo 60 klausimų anketa atsiklausta apie Ordino padėtį, veiklą ir atsinaujinimą.

Kaip visi, taip ir lietuvių vienuolynai neturi pamiršti, kad tik atvirumu atrandama, kur ir kaip jie yra reikalingi pasauliui. Ir tik dabarties pasauliui reikalingi vienuolynai dar gali tikėtis patraukti šių laikų jaunimą.

■ Rasinių riaušių akivaizdoje

Stipriai redaguotame pareiškimе Darbo Šventės proga JAV vyskupai tvirtino, kad JAV rasinės riaušės, juodųjų nacionalizmas ir baltųjų atkirtis rodo tarp juodųjų ir baltųjų besiplečiančią nebe vien nesantaiką, bet net ir nebesusikalbėjimą; o tai gali vesti prie civilinio karo.

Pagal vyskupų pareiškimą, to rasinio skilimo priežastys yra sekančios: negrai yra įsitikinę nelygybe ekonominėje ir teisinėje srityje; jie yra nusivylę JAV Kongrese priimtais, bet neįgyvendintais Civilinių Teisių (1964), Ekonominių Galimybių (1964) ir Balsavimo Teisių (1965) aktais; savo padėtį pagerinti kai kurie iš jų pradėjo jėga ir prievarta. Prie viso to prisideda didelė dalis bedarbės ir susvetimėjusios negrų jaunomenės.

Vyskupai pabrėžė, kad "nei vienas šių faktų nepateisina nei riaušių, nei prievartos, bet jie padeda išaiškinti... Be abejo, galvoją amerikiečiai turi nuvokti, kad tik rimta provokacija galėjo išprovokuoti tokius sprogimus".

Rasinei lygybei ir santaikai atsiekti vyskupai siūlo visiems pilnai paremti veiklą Prezidento Komisijos dėl Civilinės Netvarkos, įvairių religijų organizacijoms bendradarbiauti siekiant rasinio teisingumo ir pagelbstint neturtingiesiems, prekybos ir pramonės veiksniams tuoj pat ieškoti sprendimų su rasių klausimu surištomis problemomis, o komunikacijos priemonėmis visuomenei atskleisti riaušių ir ghetto vargo priežastis.

(nukelta į 351 puslapį)

Apie dvasinius pašaukimus

IŠEIVIJOS ĮTAKA ŠEIMOMS

Bėgimas, netikrumas, kūrimosi įtampa naujoje žemėje, naujos sąlygos ir aplinkybės, nauji papročiai, gyvenimo aukštas standartas, išmušė iš vėžių šeimas, ypač tėvus... Jie susikoncentravo daugiau į fizinės egzistencijos išlaikymą, dvasines vertybes užmesdami. O po to, kai tos duonos jau pasidarė ir per daug, tas rūpestis pasikeitė didesniais objektais — namais, apartamentais, bizniais ir t. t. Imta gardžiuotis gerove. Dvasinei pusei buvo skiriama tik trupiniai ir tai nesąmoningai, be jokio plano ar noro. Imli vaiko siela girdėjo ir matė, kas tėvų akimis ir širdimis yra svarbiausias rūpestis ir tikslas gyvenime. Kuo jie buvo maitinami, tuo jie brendo, tai įaugo į jų jausmus ir protą... Reikia kalbėti tėvams, auklėti ir sudaryti sąlygas, kad bent dabar gimstantieji ir augantieji vaikai nebūtų panašiai dvasiniai skriaudžiami.

Danutė Augienė

LIETUVIŠKOS VEIKLOS GYVASTINGUMAS pareis nuo to, kiek sugebėsime patraukti jaunimo į visas mūsų organizacijas, vyčius, chorus, sporto ratelius ir kt. Mums reikia pasišventusių žmonių, bendraujančių su jaunimu, drauge nejučiomis skiepijančių meilę lietuvių kalbai, kraštui ir, svarbiausia, tikėjimui ir Bažnyčiai. Sesuo Marija Magdalena, S.J.C.

KAIP JAUTĖSI KUNIGO-VIENUOLIO MOTINA

Kuomet aš sužinojau (jam pačiam man pasakius), kad sūnus apsisprendė tapti kunigu ir dar vienuoliu, labai išsigandau. Atro-

dė, kad jis išslydo iš mano rankų, lyg ir mirė. Buvo labai sunku, nes įsivaizdavau, kad jis bus už grotų, šaltoj celėj ir t. t. Po ilgesnio laiko, matydama ir suprasdama jo atsiskyrimą nuo mūsų medžiaginio pasaulio ir jo aukos gyvenimą, įsitikinau, kad dvasiškis yra ryšininkas tarp dangaus ir žemės, kad jis gyvena ne sau, kad jo tikslas visokiais būdais patraukti žmogų prie savęs — prie Dievo. Mano nuomonė liko visuomet ta pati ir didelė meilė sūnui, einančiam gražiausiais šio gyvenimo keliais. — Motina

PASTORACIJAI LIETUVIŲ TARPE

Spaudos nusiskundimai, kad naujai išventinti lietuviai kunigai ne visi patenka į pastoraciją lietuvių tarpe — teisingi. Reikia dviejų dalykų: 1) kad kas nors rūpintųsi lietuvių pastoracija, kad būtų koks centras, Vatikano aprobuotas, ir 2) kad visi lietuviai kunigai turėtų troškimą dirbti tik lietuvių pastoracijoje. Lietuvius klierikus reiktų ta prasme auklėti, juos turėtų pagloboti lietuviai kunigai.

Kun. Titas Narbutas

NE PAMOKSLININKŲ, BET MODELIŲ

Jaunimas šiandien stoja į Taikos Kuopą, kovoja už skriaudžiamųjų teises — atrodo, kad idealizmo netrūktų. Kodėl betgi jo nevilioja dvasiškųjų luomas? Man atrodo, kad dvasiškija nesukuria tinkamo savo vaizdo, kurį jaunimas norėtų sekti. Daug vyresniųjų kunigų nesupranta jaunimo, laikosi nuo jo atokiai, daugelis jaunesniųjų kunigų yra apkrauti kitokiais darbais... Šių dienų jaunimui reikia ne pamokslininkų, bet mode-

lių: gyvų, žavinčių, praktiškų, uždegančių asmenybių. Tai yra ne tik problema šių laikų kunigams ir seselėms, bet daugiau išsūkio.

V. Kolyčius

TIESIOGINIS APAŠTALAVIMAS

Gal gerai, kai Dievo pašauktieji savo talentus naudoja meno, kultūros, civilizacijos, politikos, ekonomijos lygiui kelti ir tais dalykais Dievą garbinti bei jam tarnauti, nors tos visos pareigos pirmą eilę priklauso pasauliečiams. Bet kai Viešpaties piūtis didelė, o darbininkų maža, ar nereikėtų visiems dvasiškiams daugiau pasiūvesti tiesioginiam apaštalavimui? Gal tada ir visuomenė pasidarytų religingesnė, o tuo pačiu ir pašaukimų sėklai dirva būtų derlingesnė.

Brolis Petras Kleinotas, S. J.

ATSINAUJINIMO BRANDUOLIAI

Gal būtų verta pirmiausia suorganizuoti parapijose dvasinius skyrius, kurių tikslas būtų atnaujinti tikėjimo dvasią mūsų išeivijoje. Gali tai būti studijų rateliai arba diskusiniai būreliai — vienas tėvams, kitas jauniui. Į juos reikia kvieisti paskaitininkus, kurie pajėgtų uždegti klausytojus ir įtraukti visus į diskusijas. Narių skaičius gali būti labai mažas, bet, jei jie bus gyvi ir užsidegę, jie galės tapti tuo branduoliu, iš kurio išsivystys parapijos atsinaujinimas. Su atsinaujinimu atsirastų ir organizacijos pašau-

kimų reikalams. Mano nuomone, pašaukimams ugdyti organizacijos tik tada bus prasmingos, kada jos išdygs iš dvasinio atsinaujinimo, patiems pasauliečiams pripažinus, kad tokios organizacijos yra reikalingos. Jei jos bus tik vienuolių steigiamos ir vedamos, jos neatneš tiek daug vaisiaus.

Sesuo M. Annunciata, S. J. C.

SUPRASTI SAVO VIETĄ PASAULYJE

Viskuo atsiverti kitiems ir asmeniniu kontaktu bei visuomenine veikla apreikšti kitiems Dievo meilę, juos įjungiant į žmonijos išganymo darbą. Dar nuoširdžiau užsiangažuoti artimo tarnybai, visa tai pagrinďdžiant malonės džiaugsmingu efektingumu. Suprasti savo vietą pasaulyje ir dar labiau žiūrėti į tai amžinybės akimis.

Sesuo M. Jurgita

VATIKANO II ĮPAREIGOJIMAI

a) Vienuolei — būti žymiai sąmoningesne vienuole; b) padėti kiekvienam krikščioniui geriau suprasti ir įvertinti jo misiją tapti tobulu krikščioniu ir tikru Dievo tautos nariu su visom privilegijom ir pareigom; c) patiems geriau ir pilniau suprasti Vatikano II susirinkimo įpareigojimus ir padėti juos įvykdyti; d) realiai ir radikalai stengtis jausti, kentėti ir dirbti su Bažnyčia. — Vienos lietuvačių vienuolių kongregacijos viršininkė

PERSKAIČIUS ANKETOS 54 ATSAKYMUS

KĘSTUTIS TRIMAKAS, S. J.

1966 m. "Laiškų Lietuviams" spalio numerio vedamoji tema lietuvių dvasinių pašaukimų klausimą lietuvių išeivių tarpe. Ten pat 377 psl. buvo atspausdinta anketa apie pašaukimus. Iš patirties žinant, kad į tokią anketa spaudoj nebus gausiai atsiliepta,

paštu buvo išsiuntinėta apie 100 anketų kai kuriems tuo klausimu besidomintiems asmenims, o taip pat išdalinta lietuvių išeivių vienuolių atstovams.

Redakciją pasiekė 54 atsakymai: 6 — iš kunigų (jų tarpe 3 vienuolių), iš vieno vie-

nuolio - brolio, 14 — iš vienuolių-seselių ir 33 — iš pasauliečių (jų tarpe 25 moksleivių ir studentų iš Putnamo mergaičių bendrabučio, dėka to bendrabučio vedėjos sesers M. Jurgitos iniciatyvos).

Kaip vertinti tuos anketos atsiliepimų rezultatus? Žinant kaip lietuvių visuomenė yra nepapratusi tokias anketas atsakinėti, šiuos rezultatus tenka laikyti patenkinamais. Šia anketa nebuvo siekiama išsamios studijos, bet daugiau iliustracinės medžiagos surinkti ir pavaizduoti tam klausimui bendras ar ryškesnes nuomones, nuotakas ir nusistatymus, svarstant apie pašaukimų stokos priežastis bei galimybes pašaukimams pagausinti. Tikimės, kad šia anketa surinkta medžiaga dės pamatus tolimesnėms diskusijoms bei praktiškoms išvadoms.

Pašaukimų stokos priežastys: dvasiškiai ir tėvai

VISIEMS: 1. KLAUSIMAS: Kokia, Jūsų nuomone, yra svarbiausia pašaukimų stokos priežastis lietuvių visuomenėje?

Atsakymuose pastebimas skirtumas tarp suaugusiųjų ir jaunimo: suaugusieji atsakė daugiau "objektyviai", kalbėdami apie neigiamą laiko dvasią, kunigus, vienuolius ir tėvus. Tuo tarpu jaunimo atsakymuose pastebimas didesnis subjektyvumas, lyg tai tas klausimas tiesiogiai liestų juos pačius, jų draugus ar bent jaunimą bendrai.

Suaugusieji suminėjo neigiamybes (kai kurie daugiau negu vieną): šių laikų dvasioj bendrai (10), kuniguose ir vienuoliuose (10), tėvuose ir šeimose (9), visuomenėje (3) ir svetimo krašto aplinkoj (3).

Šiuose laikuose, vieno dvasiškio apibūdinčiuose, kaip "pakrikimo laikai", vyrauja: "permenkas pažinimas savo religijos", "stoka gilaus tikėjimo" ir "negyvenimas tikėjimo dvasia". Pastebima "gyvenimo aplinkos žema moralė ir prabanga", turinti "didesnės įtakos negu dvasiniai idealai". Tad, nesant "stiprios dvasinės atmosferos", jaučiamas "pasišventimo trūkumas", kuris reikalingas tiek dvasiniam pašaukimui atrasti, tiek atradus juo gyventi.

Toji bendra laikų neigiama dvasia yra palietusi stovinčiuosius opiausiose vietose (o gal, atvirkščiai, jie ją palaiko?): tuos, kurie dvasiniu pašaukimu gyvena ar turėtų gyventi, ir tuos, kurie savo artumu galėtų turėti daugiausia teigiamos įtakos savo vaikams.

Kuniguose ir vienuoliuose yra pastebimas tiek jų pačių vidinis nudvasėjimas, tiek menki ryšiai su jaunimu (ar net menkos pastangos tokius ryšius palaikyti). Jie — neidealūs, "negyvi", be entuziazmo, sumaterialėję. "Kunigams mažai terūpi pašaukimų klausimas", jie "užsidarę tik klebonijoje", per mažai bendrauja su jaunimu, o jei ir yra tokiose pareigose, kurios juos suveda su jaunimu, pvz. mokyklose, jie nėra patrauklūs. Viena jauna moteris, perėjusi per visą katalikiško auklėjimo sistemą, pastebi, kad pašaukimų stokos priežastis yra "vienuolių mokytojų dvasinis vidutiniškumas pradžios ir vidurinėse mokyklose... Mačiau jų (mokytojų-seselių) išsilavinimo ir intereso siaurumą, dvasinio gyvenimo suvedimą į dažnai nereikšmingų formų pervertinimą"... Vienas jaunimo auklėtojas pastebi: "Šių dienų jaunimui reikia ne pamokslininkų, bet modelių: gyvų, žavinčių, praktiškų, uždegančių asmenybių".

Šeimose, kuriose kaip tik pašaukimai galėtų būti puoselėjami, vis daugiau pasireiškia "materializmas ir liberalizmas", "mažakraujystė fizine (vaikų skaičiumi) ir dvasine prasme", "religinio auklėjimo ir ypač religinės praktikos stoka", nesirūpinimas vaikų auklėjimu bendrai, apatiškumas tautybės atžvilgiu, aukos dvasios trūkumas.

"Tėvai suka savo vaikus į finansiškai pelningas profesijas". Daugelio pastebima, kad tėvai ne tik neugdo dvasinius pašaukimus, bet priešingai, stengiasi sukliudyti, kai jų vaikai pasisako norį tapti kunigu, vienuoliu ar vienuole.

Visuomenėje pastebimas "gyvo tikėjimo ir krikščioniškos aukos dvasios trūkumas". "Mano nuomone", rašo viena moteris, "lietuvių visuomenėje priežastis glūdi atsivežtame iš Lietuvos "bedvasiniame" kraityje. Nepriklausomybės laikais tik katalikiškos organizacijos, ypač jaunimo, turėjo ugdyti dvasinius pašaukimus... Ir dabar, kuo to-

liau, tuo "bedvasiškumas" didėja, tuo pačiu ir tautiškumas mažėja".

Svetimo krašto aplinka taip pat kenkia: "svetimi vyskupai, nepilnos lietuviškos dvasios parapijos ir vienuolynai" (Br. P. Kleinotas). O viena vienuolė pastebi: "Pagrindinės priežastys tos pačios visur, bet mums prisideda dar ir tautybės priežastys. Lietuvių skaičius mažėja mūsų parapijose ir mokyklose. Lietuvių dvasia nyksta mūsų tarpe".

Kun. T. Narbutas iškelia dar vieną specialią, su svetimais aplinka besirišiančią priežastį, būtent, "lietuvių tremtinių labai blogą priėmimą JAV. Jų įvažiavimas į JAV buvo sunkiausias ir priėmimas blogiausias. Lietuvių tremtinių šeimos pamatė, kad lietuvis kunigas buvo nepagarbiai priimtas, turėjo ieškoti (ir dar turi kai kur) pragyvenimo būdų ir šaltinių, lyg būtų nereikalingas... Lietuvių tremtinių šeimose susiformavo mintis, kad jų vaikai šiame gerovės ir galimybės krašte turės eiti į kitas "saugesnes" gyvenimo sritis, bet ne dvasinio pašaukimo keliu".

Jaunimo gi patirtis yra siauresnė, daugiau liečianti juos pačius, draugus, na, ir jų santykius (ar teisingiau, stoką santykių su kunigais ir vienuoliais). Tik kaip išimtis, suminėtinos dvi pastabos, atskleidžiančios, kaip jaunimas kartais galvoja: "Jei mažai pašaukimų, tai gal nuo lietuvių prigimties"; "Yra daug lietuvių, kurie per daug galvoja apie savo tautą ir deda prieš Dievą".

Daugumas gi pasisakymų rodo, kad jauni nenori atsisakyti to, ką jie vertina, nenori prarasti malonaus gyvenimo ir laisvės, draugų, smagumų. Nenori eiti užsidaryti "keistam pasauly", kurio jie nepažįsta ir kurį jiems yra sunku pažinti. Mergaitės atrodo, kad vienuolės yra užsidariusios, atsiskyrusios nuo žemiško gyvenimo, nieko kito nedaro, tik meldžiasi.

Dvasinis atsinaujinimas

2. *KLAUSIMAS: Kaip ta pašaukimų stoka pašalinti?*

Kaip padėti pataisyti? Iš suaugusiųjų daugiausia patarimų gavo tėvai ir šeimos

(11), paskui, kunigai ir vienuoliai (10). Toliau seka siūlymai auklėti jaunimą religinėje, tautinėje bei ideologinėje srityje (4), mels-tis (3), dvasinių pašaukimų reikala daugiau reklamuoti (2), ta tema rašyti spaudoje (2); be to, pora pastabų lietuvių visuomenėje.

Šeimose siektina "dvasinio atsinaujinimo", "krikščioniško gyvenimo suintensyvini-mo", joms sudaryti sąlygas "perprasti jų pačių rolę išganymui" ir "geriau paruošti tėvus ir juos nuteikti katalikiško auklėjimo kryptin, puoselėjant vaikuose ir jaunime duosnumą, pareigingumą, nušviesti pašaukimo grožį ir vertę". Tėvų prašoma jų vaikų, norinčių eiti dvasinio pašaukimo keliu, nedrausti, neatkalbėti, bet, priešingai, šeimose sudaryti dvasiniams pašaukimams palankią ir juos ugdančią atmosferą.

Skatinama "atnaujinti dvasinį gyvenimą pačiuose dvasiškiuose, vienuoliuose, vienuolėse ir kuniguose". "Kai kunigas ar seselė taps sektiniais idealais jaunimui, tai ir pašaukimų skaičius padidės". Kunigai ir vienuoliai turi daugiau tiesiogiai apaštalauti, lankytis šeimose, bendrauti su jaunimu, kartu dirbti, tikrai susipažinti, nebijoti kalbėti apie pašaukimus.

Kai kurie, atkreipę dėmesį, kad dvasinis pašaukimas yra Dievo dovana, pareiškė, kad reikia daugiau už pašaukimus mels-tis ir priimti sakramentus. Prel. Pr. Juras siūlo organizuoti maldos vąjų už pašaukimus, sudarant pašaukimų komisiją iš Tre-tininkų Brolijos, Maldos Apaštalavimo, so-dalicių, ir Šv. Vardo Draugijos po du atstovu, kurie verbuotų žmones nenutraukiamam maldos retežiui kasdien per ištisus metus.

Tiesioginiai paminimai auklėti jaunimą būti sąmoningais krikščionimis ir lietuviais. Kun. T. Narbutas, pažymėjęs, kad praeityje "ateitininkai duodavo nepaprastai didelį nuošimtį kandidatų į dvasinį pašaukimą", ir paklausęs "o dabar kiek duoda?", siūlo "stipriau rūpintis lietuvių jaunimo organi-zacijų ideologiniu auklėjimu".

Skatinamas "dažnesnis priminimas spaudoje dvasinių pašaukimų (sveikinu, *Laiškus Lietuviams*, kad dažniau pradėjo rūpintis juo)". Sesuo Annunciata siūlo "iš-

kelti pasaulimų klausimą... laikraščiuose, žurnaluose ir net romanuose". Dvi amerikietės lietuvaitės seselės pageidauja pasaulimų reikalais daugiau reklamos.

Iš jaunimo tebuvo labai maža sugestijų, nors jų svoris turėtų būti didelis. Mergaitės labiausiai pageidavo, kad apie pasaulimus būtų daugiau aiškinama ir diskutuojama ir kad vienuolės nesėdėtų užsidariusios, "kad ir jaunimas pamatytų, kad jos žmonės". Taip pat buvo siūloma steigti daugiau bendrabučių ir pravesti daugiau vasaros stovyklų.

Darbus pasiskirstant atsižvelgti į bendrus reikalus

3. *KLAUSIMAS: Ar, Jūsų nuomone, šiuo metu išeivijoje užtenka lietuvių kunigų, vienuolių? Ar jie nėra apėmę per didelį darbo lauką? O gal kuriose nors srityse jų pagalbos trūksta?*

Bendrai paėmus, tiek suaugusieji, tiek jaunimas jaučia kunigų ir vienuolių trūkumą. 24 (8 suaugusieji ir 16 jaunieji) atsakė, kad trūksta tiek kunigų, tiek vienuolių; 6 (3 suaugusieji ir 3 jaunieji) — kad trūksta seselių; 1 suaugęs pareiškė, kad trūksta kunigų, o po vieną jaunuolį paminėjo, kad užtenka ar tai seselių, ar tai kunigų. 5 suaugusieji pasakė, kad jų užtektų, jeigu visi dirbtų lietuviams arba dirbtų tai, ką reikia.

Tik 3 (du suaugusieji ir viena mergaitė) manė, kad kunigai ir vienuoliai yra apėmę per didelį darbo lauką. 21 (5 suaugusieji ir 16 mergaičių) manė, kad jie nėra apėmę per didelį darbo lauką. 4 suaugusieji pastebėjo, kad veikiama ne ten, kur reikia: ne lietuvių tarpe (4); daroma, ne tai, ko reikia (6).

Kunigų ir vienuolių trūkumas jaučiamas "visur", "visame kame", tiesioginiame apaštalavime, bendravime su šeimomis ir jaunimu, kultūrinėje srityje, lietuvių įstaugose, vienuolynuose, mokyklose, prieglaudose, darželiuose, jaunų nusikaltimų globoj. Iš vietovių paminėtos Pietų Amerika ir Vokietija. Aplamai buvo pabrėžta, kad reikia geresnio pasiskirstymo ir darbų tinkamesnės atrankos.

Atsakant į šį klausimą, buvo jaučiamas šioks toks skirtumas tarp suaugusiųjų ir jaunimo. Jaunimas, nesvarstydamas giliau, visai neminėjo tinkamesnio darbams pasiskirstymo. Niekas iš suaugusiųjų — tik dvi mergaitės paminėjo, kad kunigai reikalingi lietuvių išlaikyti. Labiausiai į akis krinta tai, kad net 8 mergaitės pastebėjo, jog lietuvių kunigų ir seselių trūksta misijose; kai kurios pabrėžė, kad jų ten tikrai turėtų būti. Ar tai jaunimo atvirumas, platumas visuotinėms pasaulio problemoms, ar tik katalikiškose mokyklose jų "nugirsta" ir tepakartota nuomonė? Į šį klausimą atsakymo kaip ir nėra. Terandami tik du paaiškinantys jaunųjų posakiai: "Šių dienų jaunimas nori padėti kitiems kituose kraštuose, kad jie jaustųsi reikalingi" ir dar kitos mergaitės su tam tikra prasme viens kitam prieštaraujantys teigimai: "Amerikoje yra daug kunigų, bet nedaug lietuvių kunigų — todėl lietuviai turėtų lietuviams ir Lietuvai dirbti... Taip, aš nematau, kad užtenkamai lietuvių važiuoja į misijas kituose kraštuose". Šie viens kitam kaip ir prieštaraujantys tvirtinimai lyg ir parodo besikryžiuojančią lietuviškumo ir mokyklos įtaką, kuri išvados dar lieka nepergalvotos.

4. *KLAUSIMAS: Spaudoje pasirodė nusi-skundimų, kad ne visi naujai išventinti kunigai skiriami pastoracijai lietuvių tarpe. Kokia yra Jūsų patirtis? Kaip padėti pataisyti?*

Nė vienas klausime minimų faktų nepa-neigė, 6 pasisakė apie tai nežiną, o 14 patvirtino, kad jie apie tokius faktus žino.

Tų faktų priežastys suminimos trys: 1) vietinė bažnytinė vadovybė paskirsto, neatsižvelgdama lietuvių reikalų, 2) taip nori kai kurie lietuviai kunigai, nebesirūpiną lietuvių reikalais, ir 3) taip pageidauja kai kurie kunigai, patyrę nepakenčiamas sąlygas kai kuriose lietuvių parapijose.

Suminimi ir tų liūdnujų faktų skaudūs rezultatai: "Tas jaunas kunigas apvilia"; "Neturėsime savo tarpe gyvų pavyzdžių, kurie liudytų mūsų priaugantiems" (G. Valiulienė). Tik viena penkiolikmetė Vida Petrutė į visą reikalą pažiūrėjo "iš kitos pu-

sės": "Tada jie gali kitų tautų žmonėms parodyti lietuvių tautą".

Apie hierarchijos paskirstymus nebuvo pasisakyta plačiau. Viena amerikietė lietuvaite vienuolė sumini apie Amerikoje gimusius kunigus: "Kai kurie kunigai nelabai siekia su lietuviais dirbti: pas kai kuriuos "lietuviybės meilė jau užgeso arba jie jos visai neturėjo nuo pat pradžios" (ši pastaba gal tinka ir kai kuriems išeiviams). Trečioji priežastis buvo paminėta vienos lietuvaitsės seselės ir užtvirtinta kitų pasauliečių iš skirtingų vietovių: "Kai kurie lietuviai klebonai sudaro vikarams tokias sunkias sąlygas, kad pastarieji nori būti verčiau skiriami į kitas parapijas (ar ten ras geresnes sąlygas, tai kitas klausimas)".

Kaip padėti pataisyti? Pirmiausia, siūloma prašyti ar net reikalui esant reikalauti vietinės bažnytinės vadovybės, kad lietuvių parapijoms būtų skiriamas lietuvis kunigas (priduriama, kad vyskupai, pagal Vatikano II suvažiavimo dvasią turėtų mažumų reikalus suprasti ir įvertinti); naujai išventintų kunigų paskirstymu prašomi rūpintis lietuviai vyskupai ir Amerikos Kunigų Vienybė; siūloma stoti į lietuvių šv. Kazimiero seminariją arba į lietuvių vienuolijas, pagaliau, kad būtų koks Vatikano aprobuotas centras, besirūpinąs lietuvių išeivių pastoracija, ar net lietuvių išeivių vyskupijos su savo vyskupaais.

Kad lietuviuose kuniguose neužgestų lietuviybės meilė, siūloma, "kad visi lietuviai kunigai turėtų troškimą dirbti tik lietuvių pastoracijoj. Lietuvius klierikus reikėtų ta prasme auklėti, juos turėtų pagloboti lietuviai kunigai" (kun. T. Narbutas). Kaip atitaistyti trečiąją priežastį, savaime suprantama.

Ar reikia organizacijos?

5. *KLAUSIMAS: "Laiškų Lietuviams" 1966 m. spalio nr. kalbama apie kai kuriuose kraštuose įsteigtas organizacijas dvasiniams pašaukimams ugdyti: motina M. Aloyza rašo apie teresietes, o Gediminas Kijauskas, S. J., apie Serra sąjūdį. Ar, Jūsų nuomone, nevertėtų ir lietuvių išeivių tarpe*

steigti panašau pobūdžio organizacijos ar sąjūdžio? Jei ne, kodėl? Jei taip, kokių būdu jis turėtų būti organizuojamas ir kokią veiklą jis turėtų išvystyti?

Šis klausimas nesusilaukė labai plataus dėmesio: jaunimas visai į jį neatsakė, o suaugusiųjų tik pusė: 9 pritarė tokio sąjūdžio steigimui, 6 — ne. Iš pritariančiųjų 8 buvo dvasinio luomo ir viena pasaulietė, teigusi, kad toks sąjūdis "yra būtinas". Nepritariančiųjų tarpe keturi pasauliečiai, vienas kunigas vienuolis ir viena vienuolė.

Pritariantieji lietuvių Serra sąjūdžiui nurodė sekančius pramatomus gerus rezultatus: "Serra sąjūdis tarp lietuvių negirdėtas, galėtų išjudinti šeimų dvasinius polėkius" (kun. J. Grabys) ir "atkreiptų dėmesį į gilesnį dvasinį gyvenimą, kuriame pašaukimai ugdomi" (viena vienuolė). Apie to sąjūdžio veiklą ir suorganizavimą plačiau nebuvo sugestijonuojama, tik buvo bendrai pastebėta, jog jis turėtų daugiau kreipti dėmesio į lietuvių katalikų jaunimo organizacijas ir lietuvių šeimas". Konkrečių sugestijų apie tokio sąjūdžio steigimą nurodė tik sesuo M. Annunciata (žr. cit. 312 psl.).

Nepritariantieji naujos pašaukimais besirūpinančios organizacijos steigimui nurodė du motyvus: 1) pašaukimų ugdymas neatsiekiamas organizuotumu, bet dvasia, ir 2) jau esančios organizacijos (ypač kai jų tiek daug) gali pašaukimus ugdyti, kad tik imtųsi tos veiklos. Pašaukimas "nėra kaip išmokyti amato ar profesijos ... (tas) sąjūdis būtų lyg koks farsavimas... geriau atskleisti dvasinio pašaukimo ir darbo prasmę" (Br. Krokys). "Vietoj to būtų geriau, jei vienuoliai kunigai ir seselės keliautų po lietuvių kolonijas ir pakalbėtų pašaukimo temomis". Kai kas siūlė su jaunimu kalbėti ne tiesiogiai apie pašaukimus, bet apie jaunimo auklėjimąsi. Pasitikintieji organizacinėmis pastangomis siūlė jau veikiančioms organizacijoms daugiau rūpintis pašaukimų ugdymu: "Gal ir būtų gera įsteigti tam tikrus specialius apaštalavimo skyrelius prie ateitininkų ir skautų kuopų, iš kurių išsivystytų ne tik dvasiškų apaštalų, bet ir šiaip vadovaujantis elementas visuomenėje" (sesuo M. Rita).

Tėvai: patenkinti ar ne?

TĖVAMS: 1. KLAUSIMAS: Kokia buvo Jūsų pirmoji reakcija, kai sužinojote apie savo sūnaus ar dukros sprendimą tapti kunigu, vienuoliu, vienuole? 2. KLAUSIMAS: Prabėgus ilgesniam laikui po to, kai Jūsų sūnus (ar duktė) tapo kunigu, vienuoliu ar vienuole, Jūsų nuomonė apie kunigo, vienuolio ar vienuolės pašaukimą: a) pagerėjo, b) pablogėjo, c) liko tiek pat bloga, d) liko tiek pat gera. Prašau paaiškinti kodėl.

Tėvai savo artumu ne tik turi daugiausia įtakos savo vaikams kad ir pasirenkant profesiją ar pašaukimą, bet taip pat jie patys, vaikams pasirinkus pašaukimo kelią, gali būti daugiausia veikiami.

Atsakymuose apie dabartinės pašaukimų stokos priežastis dažnai buvo minimi šeimų sumaterialėjimas, tėvų kliudymai ir atkalbinėjimai (tas irgi buvo pakartotinai pripažinta pačių kunigų ir vienuolių jų atsakymuose, nors jų daugumas taip pat pripažino šeimos ir tėvų religingumą padėjus jų pašaukimą ugdyti ir atrasti — žr. šio nr. 319 psl.). Dėl visų šių besikryžiuojančių tendencijų buvo labai įdomu ir vertinga atsi-klausti pačių kunigų vienuolių tėvų ir nuotaičių ir kiek jos pasikeitė. Gyvenime juk dažnai pastebima, kad tėvai, pirmiau jų vaiko apsisprendimo pritrenkti, vėliau ne tik su ta mintimi susitaiko, bet ir ima vertinti. Charakteringas ir daug pasakantis yra vienos kunigo-vienuolio motinos pasisakymas (žr. 312 psl. citatų tarpe).

Deja, tai yra vienintelis raštiškas atsakymas. Daugiau raštiškų atsakymų į šiuos klausimus nebuvo gauta. Visgi pateikiame apačioje vieną pokalbį su vienos vienuolės lietuvaitės tėvais:

Klausimas: Kokia buvo jūsų pirmoji reakcija, kai sužinojote apie savo dukros sprendimą tapti vienuole?

Tėvas: Sutikom, kad eitų, tik kad palauktų, kol apsiprastume, vos atvykę į Ameriką. Tik nežinojau, kaip ten vienuolyne yra, paskui sužinojau... Jei patenkinta, tai gerai.

Motina: Mums buvo labai liūdna ir skaudu, kad ji nori mus palikti.

Tėvas: Bet ką padarysi. Sakėm pabaigti mokslus. Nebuvom nusistatę prieš vienuolyną, bet norėjom, kad dar pabūtų kartu ir išeitų mokslus.

Motina: Jūs nepažinojot vienuolyno gyvenimo.

Tėvas: O aš pažinojau...

Motina: Negalėjau suprasti vidujinio gyvenimo... Pagalvojau, kad pasižiūrės, pamatys, kad blogas gyvenimas, ir sugrįš...

Tėvas: O aš taip negalvojau.

Motina: Nebūčiau jokiu būdu leidusi.

Klausimas: Dabar prabėgus ilgesniam laikui po to, kai Jūsų dukra tapo vienuole, ar Jūsų nuomonė apie vienuolės pašaukimą pagerėjo, pablogėjo, liko tiek pat bloga ar tiek pat gera?

Tėvas: Buvo gera, bet dabar dar pagerėjo.

Motina: Buvo bloga ir nė kiek nepagerėjo.

Klausimas: Kodėl Jūsų nuomonė apie vienuolyną nepagerėjo?

Motina: O gi kad sunkus gyvenimas, blogos sąlygos, reikia anksti keltis, daug darbo.

Tėvas: Jos visos labai užimtos ir visos patenkintos. Linkėčiau, kad visi jauni žmonės ten eitų. Aš būčiau labai laimingas, kad būčiau vienuolis.

Motina: Mano dukra gal patenkinta. Bet aš ne... Kita dukra (nevienuolė) mane nuveža šen ir ten, o šitoji nieko.

Tėvas: Bet tu nori tik sau gerumo.

Šis pokalbis vaizdžiai parodo, kaip abiejų tėvų nuomonės išsiskiria ir dėl ko.

Šio klausimo pabaigoj dedame vieno vienuolio-brolio pastabą apie savo mirusią motiną: "Mano tėvas mirė, kai buvau 9 metų. Motina išleido mane į vienuolyną su džiaugsmo ir skausmo ašaromis. Džiaugsmo ašaros jai biro, kad sūnus eina Dievui tarnauti, o skausmo, kad jos vargas dabar padidės. Ligoje ir prieš mirtį prašė nepranešti man, nekviesti parvažiuoti: "Tebūna jis ten, netrukdykite jo, tai gal man, dėl jo ten buvimo, aname pasaulyje bus geriau..." Tokia buvo motinos reakcija mano pašaukimo atžvilgiu".

Pašauktieji: patenkinti ar ne?

KUNIGAMS IR VIENUOLIAMS. 1. KLAUSIMAS: Kokios aplinkybės padėjo Jums Jūsų pašaukimą atrasti ir išugdyti?

Į sekančius klausimus atsiliepė 17 kunigų ir vienuolių. Iš jų tik viena neatsakė į šį klausimą, pareikšdama, kad jos pašaukimas išsivystė jau prieš daugelį metų, tad neverta čia tų aplinkybių minėti.

Iš 16 atsakiusiųjų (jų ne vienas suminėjo daugiau nei vieną aplinkybę) pareiškė, kad jų dvasiniam pašaukimui surasti ir išugdyti prisidėjo tėvai (paminėjo 10), seselės ir kunigai (7), skaitymas (5), pašaukimo "pajutimas" (4), malda ir sakramentai (4), supratimas Dievo svarbos ir pasaulio menkumo (2), pamokslai (2) ir mintis apie misijas (1).

Tėvų įtaka pašaukimui užėmė pirmaujančią vietą: suminima "tėvų gražus pavyzdys", religinis auklėjimas šeimoj, "dvasinė nuotaika namie", "šeimos ir visos aplinkos pagarba kunigui", "pamaldi, sveika dvasia šeimoj, kuri visada Bažnyčios reikalus statė kaip savo interesą", motinos maldos, kad viena dukra taptų vienuole, "tėvų ir giminių gilus tikėjimas ir daromi labdarybės darbai, kad net nebijodami savo vaikų užkrėsti padėdavo kumečių šeimoms, ypač ligoje".

Po tėvų labiausiai pašaukimus puoselėjo kunigai ir seselės, jų pavyzdys, jų draugiškumas, "jų pasiaukojimas ir kuklumas darė didesnę įspūdį negu keli pamokslai".

Bet pasitaiko ir išimčių, kur, rodos, niekas neprisidėjo prie to pašaukimo išugdyti, net nei pats asmuo: "Mano pašaukimas buvo gryna Dievo dovana. Aš nelankiau katalikų mokyklos ir nebuvau auklėjama religingoj atmosferoj namie... Už maldos išklausymą vienam svarbiam reikale aš pažadėjau Dievui padaryti ką nors ypatingo. Po kiek laiko visai apie tai pamiršau. Vėliau man ėmė pasikartoti mintis, kad Dievas nori, jog tapčiau vienuole... Aš vis nustumdavau tą mintį į šalį... Kovoja ir protestavau viduj... Bet jis mane neperstojamai kankino, iki nenoriai išstojau į vienuolyną... Nejutau jokio džiaugsmo palikdama namus

ir netgi slapta tikėjaus būsianti pasiūstama. Tačiau Dievo ramybė ir džiaugsmas apipylė mane ir išmokau pamilti savo pašaukimą".

2. KLAUSIMAS: Ar pasitaikė kliūčių Jūsų pašaukimui įgyvendinti? Jei taip, kokio pobūdžio?

Į šį klausimą atsakė 15. Iš jų 4 paminėjo, kad jokių kliūčių jiems nepasitaikė; devyniems kliūtis sudarė kiti žmonės: tėvai (4), artimieji (1), giminės ir pažįstami (3) ir kunigai (2). Trys suminėjo vidines kliūtis, kaip baimę apie tai kalbėti, norą sukurti šeimą, baimę aukos. Vienas užsimena apie materialinius sunkumus, bet pridėjo, kad juos visada galima nugalėti.

Tėvų ir artimųjų atkalbinėjimai ir priešinimasis dažniausia remiasi manymu, kad "vienuoliškas gyvenimas gal būtų per sunkus", o norinčiam tapti kunigu nekartą pasakoma: "Pažadu remti finansiškai, jei eitum į kitas studijas, rinktumėis pasaulietiską profesiją". Jei ir sutinka išleisti, išleidžia dažnai nenoriai ir be religinių motyvų, kaip pvz. parodo vienos amerikietės lietuaitės pasakymas, kad tėvas priešinosi jai tapti vienuole, "bet sutiko leisti, nes važiauvau į Lietuvą. Be galo mylėjo Lietuvą".

3. KLAUSIMAS: Kaip žvelgiate į dabartinį darbą. Ar esate patenkintas?

Visi atsakiusieji (17) į šį klausimą atsakė teigiamai. Tebuvo viena išimtis, kurią pavadintume "sutinkanti": "Dabar jaučiu, kad kas nors turi jį atlikti. Šiaip iki šiol man būdavo Dievo valia".

Daugumai (10) paprasto pasakymo neužteko, bet išreiškė didelį pasitenkinimą: "pilnai patenkintas", "labai", "laimingas". "Taip, tai Dievo valia man dabar, įsijungimas į kongregacijos darbą, meilės ir tiesos dalinimasis su kitais". "Labai, tačiau ne tik darbu patenkinta, nors ir tas įdomus, bet pačiu dvasiniu gyvenimu, kuris kasdien darosi įdomesnis. Dievas nesileidžia būti pralenkiamas savo duosnumu" (vienuolė, 36 m. amžiaus, 17 m. vienuolyne). Kita pasitebi: "Savo darbu esu patenkinta giliai, giliai širdyje, nes jaučiu, kad darau visa, ką tik galiu padaryti šiame pasaulyje, kad mirdama galėčiau pasakyti — atlikta".

Vienas kunigas pridėjo: "Be abejonės (patenkintas). Ne sykį žiūrėdamas su užuojauta į tuos, kurie "iššoko iš ratų" ir nuėjo kitu keliu".

Tik viena vienuolė, pareiškusi, kad ji yra patenkinta, pridūrė, kad "visgi kyla daugiau ir daugiau reikalavimų mokymo srityje — kartu kyla ir noras daugiau susitelkti maldai, meditacijai atsiduoti — bet visa tai reikia kartais paaukoti, nes kasdieninės užduotys didina savo reikalavimui".

Visų atsakiusiųjų nuoširdumu netenka abejoti: jie savo pašaukimu ir darbu patenkinti. Tačiau iš kitų šaltinių teko sužinoti, kad pasitaikė ir tokių seselių, kurios nenorėjo į anketą atsakyti kaip tik dėl to, kad nenorėjo rašyti, anot jų, "visos tiesos". Tai rodo, kad nepasitenkinančių vienuolyne taip pat pasitaiko. Tai tenka paminėti, norint sudaryti pilnesnį vaizdą. Šią anketą atsakiusieji yra tam tikra prasme rinktiniai asmenys.

4. KLAUSIMAS: Ar maždaug taip išivaizdavo savo darbą, apsispręsdamas (apsispręsdama) tapti kunigu, vienuoliu (vienuole)?

Šeši atsakė, kad išivaizdavo taip ar maždaug panašiai; trys, kad ne taip išivaizdavo. Keturios vienuolės atsakė, kad tuo metu darbo rūšis nebuvo svarbu, svarbu buvo tik pasiaukoti; dvi neturėjo jokio vaizdo, o likusieji du į tą klausimą iš viso nieko neatsakė.

Iš tų įvairių atsakymų sunku susidaryti tikslų bendrą vaizdą. Gal tik galima pastebėti, kad kuniguose vyravo mintis, jog jie daugiau ar mažiau suprato, kas iš jų laukiama, o busimosios vienuolės norėjo tik pasiaukoti, nesvarbu kokį darbą bedirbtų; vienos žodžiais: "Tai man nerūpėjo. Vienintelis noras buvo visiškai atsiduoti Dievui". Pora seselių visgi pasisakė paskui nustebusios: "Išivaizdavau daug nuošalesnį, uždaresnį vienuolišką gyvenimą". Panašiai išsireiškė ir vienas kunigas-vienuoelis: "(Darbą išivaizdavau) gana panašiai, bet dabar iš praktikos matau, kad kunigas turi padėti žmonėms ne tik dvasinėje srityje, bet ir visur kitur, pvz. padėti surasti darbą, užpildyti jiems įvairias anketas, pabūti vertėju

pas valdžios pareigunus, išpirkti neblaivų automobilio vairuotoją iš daboklės ir t.t."

Kaip įprasminti?

Nuo jo paties priklauso.

5. KLAUSIMAS: Kokia yra lietuvio išeivio kunigo pastoracinė situacija?

Teatsakė trys kunigai: vienas pastebėjo padėtį esant nevienodą, kitas atkreipė dėmesį į sunkenybes, o trečias nurodė skirtumą tarp kunigų padėties tremty ir Lietuvoj. Cituosime paeiliui:

Padėtis "kai kur labai sunki, nes tenka dirbti kaip tikram misijonieriui". Kitas, apibūdinęs sąlygas kaip "nevienodas", pridėda: "Priklauso nuo vietinių sąlygų. Bet kunigas, pilnas apaštalavimo dvasios, randa jėgos, pagalbos ir drąsos pačiame darbe, kokį jam tik tektų dirbti". Trečias, tėv. Rafaelis Šakalys, O.F.M., taip lygina: "Bendrai (padėtis) nebloga. Žinoma, kunigas išeivijoje nebėra žmonėms tuo, kuo jis buvo Lietuvoje: autoritetas, vadovas. Dabar kunigas yra daugiau žmonių tarnas: pas jį kreipiamasi dėl sakramentų, religinių patarnavimų, paliudijimų, rekomendacijų ar užtarimo darbovietėj ar valdžios įstaigose. Jaunuoliai, lankantieji valdžios bereliginės mokyklas, dvasiškius ignoruoja ir jų net nesveikina. Iš kitos pusės, lietuviai labai noriai kviečiasi kunigą pas save, ypač įvairių šeimyninių švenčių proga".

6. KLAUSIMAS: Kuo galima būtų išeivio kunigo pastoracinę situaciją įprasminti?

Į šį klausimą atsakė du kunigai ir dvi vienuolės: Vienas kunigas siūlė tą situaciją įprasminti pačia "pastoracine dvasia, ją skatinant, ugdant, neprarandant vilties, nežiūrint, kad vietinės sąlygos būtų tiesiog žlugdančios". Viena vienuolė atsakomybę sudėjo į kunigo rankas: "Nuo jo paties priklauso, kiek pastebėjau". Kita suminėjo keletą konkrečių darbų: "Dirbti lietuviškose parapijose, stengtis pasiekti nutolusius nuo Bažnyčios, tikintiesiems padėti persiimti Bažnyčios dvasia, stengtis vis daugiau įtraukti į pasauliečių apaštalaujančių būrį".

7. *KLAUSIMAS. Kokie nauji reikalavimai kyla kunigui, vienuoliui ir vienuolei Vatikano II susirinkimo nutarimų išvadoje?*

Atsakymus galima suskirstyti į sekančias temas: 1) bendro pobūdžio funkcinės pareigos, liečiančios pačius nutarimus, 2) žmogaus vidinė gelmė ir 3) jo atvirumas kitiems. Keturi pasakė, kad reikia tuos nutarimus suprasti; trys, kad reikia juos įgyvendinti. Devyni paminėjo žmogaus vidinę gelmę, o šeši jo atvirumą kitiems. Trys pareiškė, kad Vatikano II nutarimai nieko neatnešė (čia, atrodo, turima galvoj, kad prie krikščionybės esmės nieko esminio nepriėjo), tačiau kai kur tokiame pasakyme lyg slypi tų nutarimų nevertinimas ar net nuvertinimas. Viena vienuolė, matyt paveikta kraštutinių, pastebi: "Į visas vienuolijas pažvelgus, atrodo, kad, kaip ir visa Bažnyčia po šio susirinkimo pasimetus — ieškojime. Mano supratimu, kad niekas nepasikeitė: yra tas pats Dievas — Kristus, tas pats kunigas, ta pati vienuolė ir tas pats žmogus. Vienintelio, ko mums reikia — tvirto tikėjimo, kad nepasimestume naujovėse" (bet taip pat tvirto tikėjimo reikia, kad mes Šv. Dvasios įkvėptas naujoves suprastume ir tinkamai priimtume).

Visi kiti visgi atpažįsta ką tai naujo Vatikano II susirinkimo nutarimuose ir nurodo reikalą ypač kunigams ir vienuoliams su jais susipažinti ir stengtis, kaip kun. J. Grabys išsireiškė, "įgyvendinti tai, ką Šventoji Dvasia mus pamokė".

Tas supratimas ir įgyvendinimas eina dvejopa linkme: gilėjimu savy ir atvirumu kitiems. Apie gilėjimą užsimena 9, apie atvirumą kitiems — 6. Atkreiptinas dėmesys, kad daugiau užsimena vidinį gilėjimą. Kodėl? Ar tik dėl to, kad atsakantieji, būdami dvasiškiai, automatiškai atkreipia dėmesį į vidinę dvasią, o gal dėl to, kad šių laikų lėkštume jie kaip tik pastebi gilesnės dvasios stoką?

Reikalas. dvasinės gelmės yra atskleidžiamas tolimesniuose pasisakymuose: "Būti žymiai sąmoningesne vienuole", "nebeužtenka išorinių formų, bet reikia gilios ir veiklios aukos — visą gyvenimą tikrai perkeisti Evangelijų - Kristaus dvasia, o ne tik gražiais žodžiais kalbėti".

Vatikano II suvažiavimo nutarimų gal pati reikšmingiausia — atvirumo ir dialogo — kryptis taip pat pastebima. Jos svarba ypač jaučiama šiuose vienuolės žodžiuose: "Atrodo, kad iš tiesų Dievas miršta daugelio žmonių širdyse. Mes privalome būti žemės druska. Mes turime bendradarbiauti su Šventąja Dvasia atgaivinti Bažnyčios gyvenimą". Kita vienuolė nusako, kaip tas Bažnyčios gyvenimas atgaivinamas: "realiai ir radikaliai stengtis jausti, kentėti ir dirbti su Bažnyčia" (taip pat žr. sesers Jurgitos pasisakymą 313 psl. citatų tarpe).

Išvados

Išvadoje tenka pastebėti, kad anketos daviniai patvirtino, jog dėl pašaukimų ugdymo labiausiai atsakingi buvo ir tebelieka tėvai, kunigai, vienuolės ir vienuoliai. Visgi, anot paties jaunimo, pašaukimą priimti ar atmesti atsakomybę tebepasilauko jaunoji karta. Šių laikų materialistinis nudvasėjimas ypač palietęs visus: tiek tėvus, menkai tebesugebančius ugdyti savo vaikų vidinę dvasią, tiek kunigus ir vienuolius, nebeįstengiančius jaunimą uždegti ar savo pavyzdžiu sužavėti; tiek patį jaunimą, labiau pasiduodantį materialinės gerovės traukai, negu pasišvenčiantį kam aukštesniam.

Dvasinių pašaukimų klausime dar pasitaiko nemaža nesupratimo: tėvai nesupranta ir dėl to atkalbinėja savo vaikus; jaunimas nesupranta ir dėl to baidosi. Tad reikia nesupratimus pataisyti tikslia informacija, paaiškinimais žodžiu ir raštu spaudoje, atsilankymais vienuolynuose, artimesniu vienuolių ir kunigų bendravimu su pasauliečiais ir ypač su pačiu jaunimu.

Bet to negana: dvasiai smukus, reikia dvasinio atsinaujinimo, kuris paliestų tiek šiuos laikus, tiek išeivių lietuvių visuomenę, tuo labiau tėvus, o labiausia — pačius kunigus, vienuolius ir vienuoles. Šioms pastangoms paskatą ir rėmus teikia II Vatikano susirinkimo nutarimai, bet juos įkūns tik asmeninės ir visuomeninės pastangos. Reikia gilinti ir plėsti visuomenę krikščioniąją įtaką asmeniniu apaštalavimu, kolektyvomis, religiniais pokalbiais, diskusi-

nėmis grupėmis, seminarais, spauda, kultūriniais bei meniniais užsimojimais.

Pagaliau reikia veikti jaunimą: 1) kuni-gams ir vienuoliams nuoširdžiai ir artimai bendraujant su jaunimu; 2) ne tiek tiesio-giai kalbant apie pašaukimus (nors to ir ne-vengti), kiek liečiant jaunimo aktualijas.

kaip pvz. saviuklą; ir 3) Serra sąjūdžio tikslus, idėjas ir metodus pritaikant jau vei-kiančioms organizacijoms, pvz. sudarant aktyviųjų narių būrelius.

Laukiame tolimesnių pasisakymų, suges-tijų, bet — svarbiausia — žinių apie jau at-liktus darbus. — Red.

SITUACINĖ MUSŲ SAVIJAUTA

Žvilgsnis į visuomeninius reiškinius

STASYS YLA

Vasarą stovyklavę, rudeniop pradėsime posėdžiauti, ruošti minėjimus, klausytis koncertų. Judame panašiu būdu metai iš metų ir atrodo, lyg nebebūtų didesnių problemų, nebent kaip ką suruošti, ką pakviesti, kam ir kiek apmokėti. Tai vadiname visuomeniniu darbu ir dalis mūsų jaučiamės jame visai gerai. Bet kita dalis iš to veikimo traukiasi, nebesiima atsakingų pareigų, vengia talkinti jaunimo organizacijoms, atsisako būti globėjais vienetuose, patarėjais, vadovais jaunimo stovyklose. Kodėl?

Šis traukimosi reiškinys senokai pastebėtas ir publicistai dėl to skundžiasi, patriotai ir aktivystai piktinasi, humoristai ir "moralistai" plaka. Daugiausia kalbama ir rašoma apie tokių "pabėgėlių iš visuomenės" išponėjimą, sumaterialėjimą, atsakomybės praradimą, sutingimą, nerangumą, egoizmą — norą gyventi tik sau ir savo šeimai. Nors moralinės bei socialinės priežastys turi savo reikšmę, tačiau plakanti rykštė klausimo nepraskaidrina. Ji užmiršta teisę pirmon eilėn rūpintis savimi ir savo šeima, ir toji teisė bei pareiga negali būti pakeista pareigomis tarnauti tik kitiems. Dirbant visuomenei galima perdaug išibėgėti, tiesiog paskęsti nebaigiamų reikalų mariose, nuskrიაusti šeimą, pervarginti save fiziškai ir išsisemti dvasiškai. Argi nėra pareigos balansuoti asmeninius ir bendruomeninius reikalus, o taip pat gauti atostogų net iš viešosios tarnybos?

NAUJA SITUACIJA — KAITA

Šis reiškinys, manding, turi žymiai gilesnes šaknis. Viena, pati mūsų veikla — vis

Kun. Stasys Yla — produktyvus, gilių įžvalgų, temų atžvilgiu bene pats įvairiausias knygų ir straipsnių autorius išeivijoje. Su džiaugsmu pranešame, kad nuo rudens jis įsijungia į "L. L." redakcini kolektyvą. Šio žurnalo puslapiuose svarstys tautines ir krikščioniškas išeivijos aktualijas.

labiau fasadiška ir ekstravertiška — dalies gilesnių žmonių pradeda nebepasotinti. Antra, toj veikloj, šalia įprastinių žmogiškų nesutarimų, rungtynių, intrigų, pradeda įsiterpti svetima drumstis, skaldymas ir tai ne viena ramesnės, lygesnės natūros žmogų verčia geriau pasitraukti į šalį. Svarbiausia, kas šiuo rašiniu norima pabrėžti, tai nauja psichologinė situacija, kuri ne viena tiesiog paraližuoja visuomeninę veiklą, o ypač darbe su jaunimu.

Kurį laiką mes nepaisėme, kad mus su pa tempo ir didelės kaitos aplinka. Mes vis dar gyvenome savame visuomeniniame *gheto* ir dirbome savais atsivežtiniais metodais. Bet pamažu, vieni greičiau, kiti lėčiau, patys pradėjome keistis. Dar sparčiau keitėsi jausena ir veikseną, netgi galvosena jaunesnėje mūsų kartoje, nekalbant apie bręstantį jaunimą. Išgirdome ir vis dažniau girdime priekaištus vyresniesiems: "Jūs pasenot, atsilikot, užsidarėt praeityje". Kai pradedi nejausti tvirtos žemės po savo kojomis, kai nebežinai kaip prabilti "pažangiais" žodžiais, kai "nebemoki" net parlamentinės procedūros susirinkimuose bei suvažiavimuose, tada ir subręsta sprendimas: "Gana to darbo! Tegu ateina jaunesni, savimi labiau tikri". Bet ar jaunesnieji labiau tikri, akivaizdoje tos pačios kintančios situacijos?

SAVIJAUTA KAITOJ —

Šią vasarą teko išsikalbėti su vienu kitu iš akademikų. Ką gi jie galvoja? "Studentai jau kitokie, negu mes. Su jais nebegali rasti ryšio. Moksleivių nuotaikos ir pažiūros, kaip ir studentų, keičiasi nebe metais, bet pusmečiais, gal net mėnesiais". Taip kalba studijas baigę prieš trejetą ar penketą metų. Ir tas išpūdis, kad gyvenimas per tą laiką kažkur nubėgo, o jaunesnis jaunimas nusroveno su juo, paraližuoja drąsą net akademikui eiti į jaunimo organizacijas, joms talkinti.

Panaši savijauta buvo susikūrusi ir šias eilutes rašančiam. Buvo praleistos trys vasaros be tiesioginio sąlyčio su jaunimu įprastinėse vasaros stovyklose. Tas laikas, atrodė, paliko patirčių spragą, sulaužė buvusį tiltą ir dabar nebežinosi kaip į jauną žmogų beprabilti. Ši slopi savijauta betgi dingo šią vasarą padirbėjus trijose jaunimo stovyklose, o ketvirtąją aplankant keletai dienų. Pasirodo, tiltai ne taip greit sulaužomi, jeigu jie buvo statyti per eilę metų. Jei anksčiau bent kiek pažinai jaunimo psichologiją ir jo problemas, tos pažintys tebegalioja ir po dviejų - trijų metų. Keičiasi tik tilto politūra — nuo vėjo ir lietaus, nuo tų gyvenimo ir naujos civilizacijos srovių srovelių, bet pagrindiniai atramos taškai ir bėgiai, kurie žmogų formuoja, jį neramina, pastato jį realybės ir idealo kryžkelėn, lieka tie patys. Per dvejus, trejus metus iš tavo akiračio galėjo praspūsti keletas naujesnių filmų, televizijos programų, straipsnių žurnaluose ar iškilusių naujų jaunimo herojų — žodžiu, toji tematinė aktualija, ku-

ri reikalinga žodžiui sumegzti ir greičiau susiprasti.

Mūsų jaunimas, sprendžiant iš asmeninės patirties, nepasidarė per trimetį blogesnis, labiau uždaras, mažiau prieinamas. Aišku, jis yra didesnių galimybių ir platesnių pavojų skalėj — gali eiti toliau ir giliau į blogį, kaip ir į gerį. Tai jis pats jaučia, dėl to juo labiau nori, tiesiog laukia progos apie tai kalbėti, svarstyti, aiškintis. Jaunimas pirmon eilėn nori būt išklausytas, rimtai priimtas, atvirumu sutiktas. Kai mes vengiame žvelgti į jo problemas, kai bandome jį užimti bendrom, pernelyg aukštom "materijom" arba paprastais žaidimais, atrodo, kad mes nuo jo bėgame, kažkur patys slepiamės. Jaunimas nejunta savyje tokių didelių pasikeitimų, kokius mes jame matome. Jis nesuvokia ir mūsų perdėtos baimės į jį prabilti.

Tiesa, jaunimas nepaiso formos, kuri mums buvo šventa. Turiu galvoj skonio, mandagumo, laikysenos, tvarkingumo, respekto vyresniesiems formas. Pasikeiti-

mas formų, gal būt, ir yra vienas tų dalykų, kuris mūsų santykį su jaunimu paraližuoja. Formos labai trūksta ne vienam čia baigusių daktarų, ką jau kalbėti apie studentus ir moksleivius, nors vis dar galima rasti tiesiog stebėtinų moteriškos elegancijos ir vyriško džentelmeniškumo išimčių. Formos stoka vis dėlto nėra ir neturėtų būt laikoma 'esminiu dalyku, nors už formų kaitos, tiesiog jų nepaisymo kai kas ižiūri ši tą daugiau. Gal būt, mes ir turime pagrindo įtarti, kad įvairios slaptos grupės akstina "formalinę" revoliuciją, už kurios slepiasi moralinės ir socialinės revoliucijos tikslai. Bet daugelis mūsų jaunimo to nemato ir nejaučia. Jis priima beformiškumą tik kaip naują jaunų žmonių stilių.

Situacinė savijauta, kuri mus pastato "pakitusio pasaulio" plotmėn, gal yra žymiai didesnė mūsų problema, negu mes patys manome. Toji problema mus lydi krautuvėj, vaistinėj, lentpiūvėj, valgykloj, nes tiek naujų prekių, vaistų, valgių, išsirengimo ir apsirengimo priemonių, kad tiesiog nebežinai ką rinktis. Kinta ne tik prekės, bet ir dailė, muzika, mados, papročiai. Tūkstančiai publicistų ir reklamininkų kalte mums kala visokias naujoves ir mus stumte stumia į "atsilikimą". Mes atsiduriame savotiškame komplekse, gal net masinėj psichozėj, kurioje sunku beapgalėti išpūdį, jog viskas, kas buvo, nebeteri vertės — nei moralinės vertybės, netgi pati religija. Ar ne tokį išpūdį mums įtaigoja publicistai, skelbdami sensacijas apie "ekumeniškus" prajovus? Ar ne mūsų vaikai, paveikti to išpūdžio, mums kalba, jog mūsų moralė jau paseno?

KINTA PAVIRŠIUS, GELMĖ TA PATI

Bet kasgi iš tikro paseno ir kas ateina nauja — prekės, formos, mados ar pati esmė? Ar keičiasi žmogaus prigimtis, išmintis, sąžinė? Ar kinta šeimos, vaikų ugdymo ir pedagogikos pagrindai? Ar pasikeitė dekalogas ir Bažnyčia po Vatikano II susirinkimo? Mes tuo berods dar netikime ir neturime pagrindo tikėti, netgi stebėdami tą patį jaunimą, kuris labiausiai turėtų būti pakitęs. Ką mes laikome esminiais ir pagrindi-

niais dalykais, dar tebėra ir jaunimo sąmonėje bei sąžinėje, gal tik su mažesniu tikrumu kai kuriais atvejais. Vargiai tat galima kalbėti apie didesnius, esmiškesnius skirtumus tarp jaunų žmonių ir mūsų vyresniųjų.

Išvada būtų tokia, kad gyvenimo gelmė tebėra ta pati, o kinta, banguoja, audrinosi gyvenimo paviršius. Mes turime neišleisti iš akių abiejų dalykų. Reikia sekti gyvenimo įvykius, informuotis, rišti apraiškų siūlus, vartojant bendrą išmintį; kitaip mes netektume orientacijos. Kol tai darome, nėra pagrindo baugintis atitrūkimu nuo gyvenimo paviršiaus, juoba jaustis nebetinkančiu dialogui su jaunesniąja karta.

POKALBIS ĮMANOMAS

Šią vasarą netikėtai išsisklaidė viena baimė, kuri buvo bebrėstanti tarp ateitininčių. Ne vienam atrodė, kad akademikai tiek paveikti liberališkųjų Amerikos universitetų, jog su jais nebegali būt jokios vyresniųjų kalbos. (Tą jaunųjų ateitininčių liberalėjimą savu laiku atidžiai komentavo ir sanatoriniai "Metmenys"). Bet pastaroji sendraugių studijų savaitė ir suvažiavimas Dainavoje parodė, jog jaunieji "liberalai" labiau nori kalbėtis su "konservatyviais" vyresniaisiais savo organizacijoje, negu su amžininkais liberalais kitur. Idėjinė rungtis, pažiūrų lyginimas, požiūrių pasitikrinimas pasirodė įdomus dalykas abiem pusėm. Ta proga ir ne vienas vyresniųjų galėjo įsitikinti, kad jų intelektualinis pajėgumas, išmintis bei patirtis toli gražu nėra pasenusi ar atsilikusi.

Dialogas, vykęs ateitininčių kartų tarpe iš anksčiau, o ypač šimet pagyvėjęs, yra dar vienas ženklas, jog mūsų baimė vienu kitais dažnai būna nepagrįsta. Jei parodytume daugiau drąsos bendrauti ir kalbėtis kartų plotmėje ir tarp atskirų grupių bei konfesijų, nevengdami reikšti savo pažiūrų bei išpažinimo, tik aplenkdami asmeniškumus ir aštrumus, mūsų visuomeninis bei kultūrinis brendimas žymiai labiau pagyvėtų, pasidarytų našesnis, o, be to, gausenės naujais ateiviais ir grįžtančiais iš buvusių veikliųjų.

NERIMĄ NARUTĖ

SAVOS ŠIRDIES DAINAS KUŽDĖTI

Iliustracija Zitos Sodeikienės

KELIU TAURĘ

*Keliu sklidiną taurę
Prie lūpų savų,
Kad galėčiau nuplovusi troškulį
Žvelgti drąsiai į jūsų akis.
Trapi, tyra rasa,
Sielos išpažintis.*

*Dedu savo skausmą
Virpantį gyvą,
Kad skaitydami justumėte
Tragedijos pulso tekėjimą,
Sudėtas valandas.
Tie, kurių tikėjau artumos ir draugystės.
Tu, kurių netekau pati nutolėjusi.*

VALANDOS

*Mano valandos vargo seserys,
Darbo drobėn įaustos.
Nupūsti žiedalapiai pavasari,
Prisiglaudę ant žemės apsiausto.*

*Mano valandos miesto mergaitės,
Nuskubėjot šviesiais bulivarais,
Nes sekundes jau laikas suskaitęs
Nebe grįžtamais žingsniais nuvarė.*

*Mano valandos kankinės tylios,
Kartais džiaugsmą kančia padalinat,
Kai šiandieną dažnai apsiavylus
Aš geriu laiko nuodytą vyną . . .*

ESU AŠ NUBAUSTA

*Esu aš nubausta didžiajam ilgesiui.
Svajonių, meilės nuostabios sapnu aš neturiu.
Negeidžiu jų, bijau tos pasakos paliesti.*

*Nepajėgi esu pakelt taurės gyvybę,
Virpančios sklidinios.
Vien toluoj laimingus išorėj stebėti...
Ir džiaugtis jų džiaugsmu.
Kartu apsvaigti su jais ir taip savos širdies dainas
Kuždėti ir išsiliesti didžiajam nenurimstančiam troškimui...*

*Kiekvieną dieną parašau prabėgusių sekundžių laišką.
Ne mylimam, ne seseriai, ne motinai.
Tiktai, kad kada nors ilgam šios žemės nutekėjime
Palikčiau nemarius svajonių memuarus.*

AŠ RAŠAU

*Aš audra nerami.
Mano virpa širdis,
Išblaškyta mintis - paslaptis . . .*

*Trokštu būt ne viena,
Bet daug kart svetima
Vis slepiuos nuo visų.*

*Jei minioje esu,
Man vienatvės gausu
Joje vaikščioti, klysti ir gėrėtis
gamta nuostabu.*

*Tik tada tos ramybės tyloj
Iš sielos gilumos
Raštą audžia širdies kūrinys.*

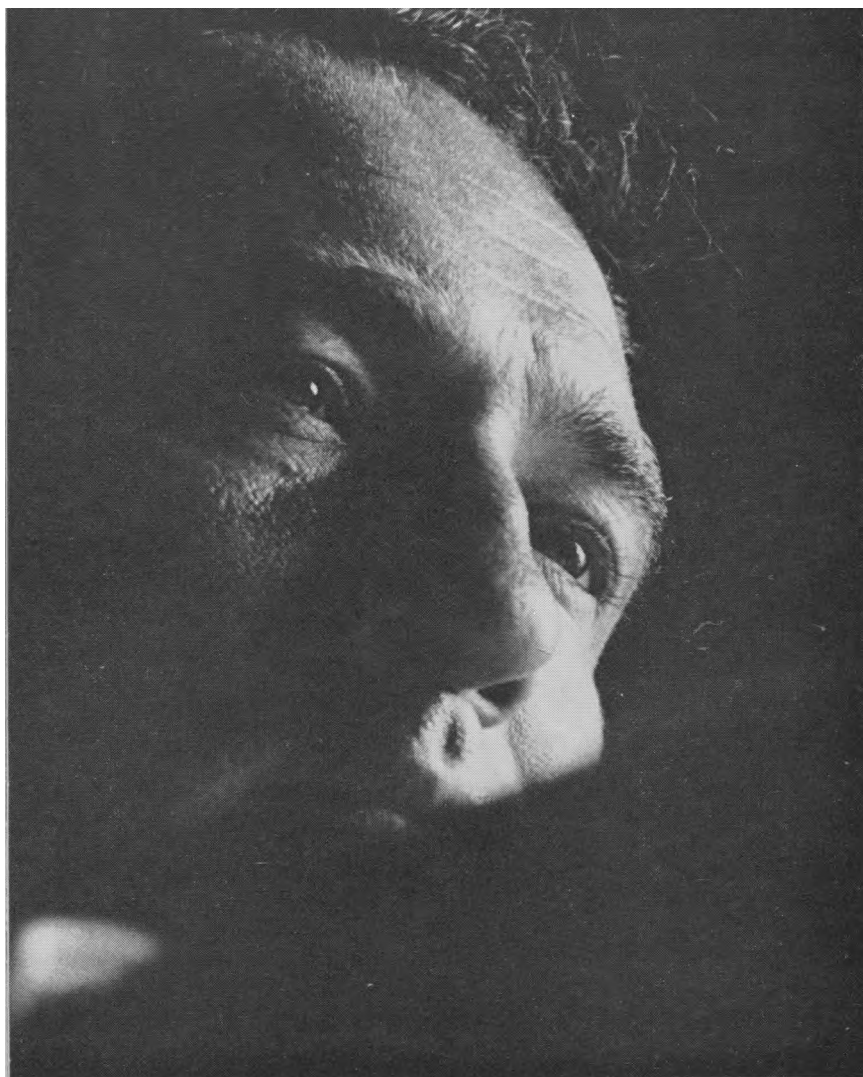
*Ir rašau tiems, kur laukia manęs
Ar tikisi vis,
Kad pavargusioje mano sieloj
Po randais kruvinais, po žaizdom
Vėl staiga rugiagėlės pražys.*

ŽUVĖDROS

*Klykta žuvėdros,
Pavasaris . . .
Mėlynas, toks žydras ežeras.
Bangelės šilko rūbais susiraukšlėję
Ir smėlyje palikę mūsų pėdos.*

*Paliko atmintį šilta gegužio akvarelė
Gracingai skriejančios bangom žuvėdros.
Gal jų balsai gyvenimui mane prikėlė,
Bangų šlamėjime šilkiniai žodžiai?*

“Po išėjusių “Relikvijų” ieškau vėl pati savęs”, pasisako Nerimą Narutė. Šiuose eilėraščiuose stipriai jaučiama, kaip ji, atsigręžusi į save, bando nujausti, kurlink ją pačia veda josios poetinis pašaukimas.

ESU
GIRDĖJĘS
ŽEMĘ
ŠNEKANT
SU
DANGUM

Pasikalbėjimas su Pranu Gailium

Šį žurnalo numerį iliustruojame dail. Prano Gailiaus grafikos ištisos serijos *La Suite Lithuanienne* (Lietuviškoji *suite*) darbais. Ši serija yra ypatinga tuo, kad joje pinasi ir abstraktus menas ir lietuvių dailės motyvai. Pats autorius taip atsiliepia apie šią savo kūrybą:

"La Suite Lithuanienne" yra mano gana senas projektas, kuris laiks nuo laiko iškildavo į paviršių, bet kurio vis nepavykdavo padaryti. Pagaliau šią 17 lapų seriją baigiau. Ji buvo pirmą kartą išstatyta Götėborge gegužės 20 – birželio 9.

"La Suite Lithuanienne" norėjau padaryti tokioj nuotaikoj ir tokioj sąvokoj, kaip kadaise tėvynėj raižydavo klumpes, drožinėdavo įrankius. Tikiuosi, kad mano raižyti raštai ir formos savo prasme turi tą patį, ką ir tie raštai mūsų liaudies mene, raštai kaimo įrankiuose, per kuriuos mes dažnai išmokdavom mūsų estetikos pagrindus.

Iki šiol dauguma tautiečių – galiu sakyti, beveik visi – lietuviškumo mano darbuose nerado. Man labai įdomu, kokia būtų publikos reakcija į darbą, kuris ne tik vidiniai, bet ir išoriniai pastatytas ant liaudies elementų.

Bedarant darbą priėjau išvadą, kad mūsų liaudies raštai abstraktaus dailininko prašo išlaisvinimo iš dekoratyvinio siaurumo į plastiką. Jie savyje turi apėmę labai įdomią kompozicinę galimybę, kurią, aišku, reikia bedirbant užmiršti. Čia, kaip su tikrove, naudotis, bet ne išnaudoti!

Pranas Gailius yra ne tik kūrybingas dailininkas, bet ir įdomus kalbėtojas, kaip yra patyrę visi su juo susitikusieji — ar tai 1963 m. Čikagoje jo JAV atsilankymo metu, ar tai jo nuolatinėje gyvenvietėje Paryžiuje. Čia dedame jo pokalbį su "Laiškų Lietuviams" redaktoriumi Kęstučiu Trimaku, S. J. Pašnekesio metu išryškėja dailininko pažiūros į abstraktųjį meną. Pokalbį pradeda redaktorius:

KLAUSIMAS: *Mane, kaip ir daugelį kitų, domina šių laikų abstraktus menas. Vieni jį supranta vienaip, kiti — kitaip, o treči jos nesupranta, visai nevertina. Jūs gi tuo menu gyvenate. Tad būtų labai įdomu išgirsti iš Jūsų, kaip iš abstraktaus meno atstovo, kokios priežastys jį iššaukė, kas juo siekiama ir kaip Jūs pats reiškiate šioje dailės pakraipoje.*

DAIL. PRANAS GAILIUS: *Kad tarp mūsų dialogas būtų įmanomas, turiu priimti abstraktaus dailininko etiketę; šnekant jį manęs nevaržys; priešingai — padės. Bet dirbant, tokį ribotumą sunku įsivaizduoti.*

Man abstraktyvizmas įsirašo normaliai į meno evoliuciją... abstraktyvizmas su visomis savo šakomis — kadangi idėja, kaip sėkla, išėjusi į paviršių, susikaupia stuomenyje ir vėliau išsiskleidžia šakomis.

Paprastai dailininkas nenori daryti to, ką kiti darė. Nori daryti kitaip. Kartais tas noras yra gilus, bet dažniausia jis yra paviršutinis. Laužoma tiesiog iš desperacijos padaryti ką nors naujo. O su naujumu yra taip: Cezanne, būdamas jaunas, norėjo Louvrą (1) sudeginti, o senas, beeidamas pro šalį, tam pačiam Louvrui nusiimdavo kepurę.

KLAUSIMAS: *O kas yra daroma dailės srityje šiuo metu?*

PRANAS GAILIUS: *Atrodo, kad dalis vėl prieina prie išorinio pasaulio formų. Tai nėra kopijavimas, bet noras kontakto...*

KLAUSIMAS: *Su tikrove...*

PRANAS GAILIUS: *Taip.*

KLAUSIMAS: *Koks tad yra abstraktaus dailininko ryšys su tikrove?*

PRANAS GAILIUS: *Tikrove?... Aha, dailininkas anksčiau tapydavo tikrovę, kokia ji buvo. O dabar... dabar jis kuria tikrovę, kurios nėra.*

KLAUSIMAS: *Kurios nėra?*

PRANAS GAILIUS: *O, ji yra! Universaliam enciklopedijos žodyno autoriui ji egzistuoja.*

KLAUSIMAS: *Tad kas iš tikro norima ant drobės išreikšti?*

PRANAS GAILIUS: *Norima išreikšti, ką myli, ko nekenti, ar panašiai...*

KLAUSIMAS: *Kaip tai, ar čia tapyba reiškia jausmų išreiškimą?*

PRANAS GAILIUS: *Tapyba, menas maitinasi jausmais, kaip kad mūsų kūnas maitinasi daržovėmis ir t. t. Jeigu menas maitintųsi tikrove, tai iš to gautųsi ne paveikslas, bet daržovių sandėlis.*

KLAUSIMAS: *Išreikšti savo jausmus — ar tai svarbiausias uždavinys abstrakčiame mene?*

PRANAS GAILIUS: *Ką tai reiškia — "savo" jausmus? Kada jausmai pereina į tapybą-plastiką, jie nebėra "savo", bet energija, kuri veikia į formas, linijas ir kuri nustato ritmą ir t. t.; vienu žodžiu, kuri stato paveikslą, kaip kad statoma namas.*

(1) Louvras yra didžiulis muziejus Paryžiuje. Jame yra išstatyta labai daug ankstyvesniųjų amžių dailės darbų.

Ne tik dailininkas, bet ir kiekvienas žmogus yra jautrus, jausmingas. Ir būtų tragedija, jeigu nebūtų nė vieno jautraus žmogaus... Kiekvienam juk yra pasitaikę, einant mieste gatve, jausti... Tamsu, dega šviesos — ar kitaip. Vienu žodžiu, būti liudininku įvykio, kada sulaikai draugo ranką ir sakai: "Žiūrėk! Kaip gražu!" O jeigu esi vienas, tai dairaisi aplink, su kuo ta emocija pasidalinti. Šioj patirty nėra jokio skirtumo tarp dailininko ir nedailininko. Tik po to nedailininkas iš dailininko tikisi jam gražinti to įvykio pergyvenimą plastinėj formoj.

KLAUSIMAS: Daugiausia reiškietės grafikoje, bet savo parodoj Čikagoje 1963 m. išstatėte ir tapybos darbų. Kokį jaučiate skirtumą tarp grafikos ir tapybos?

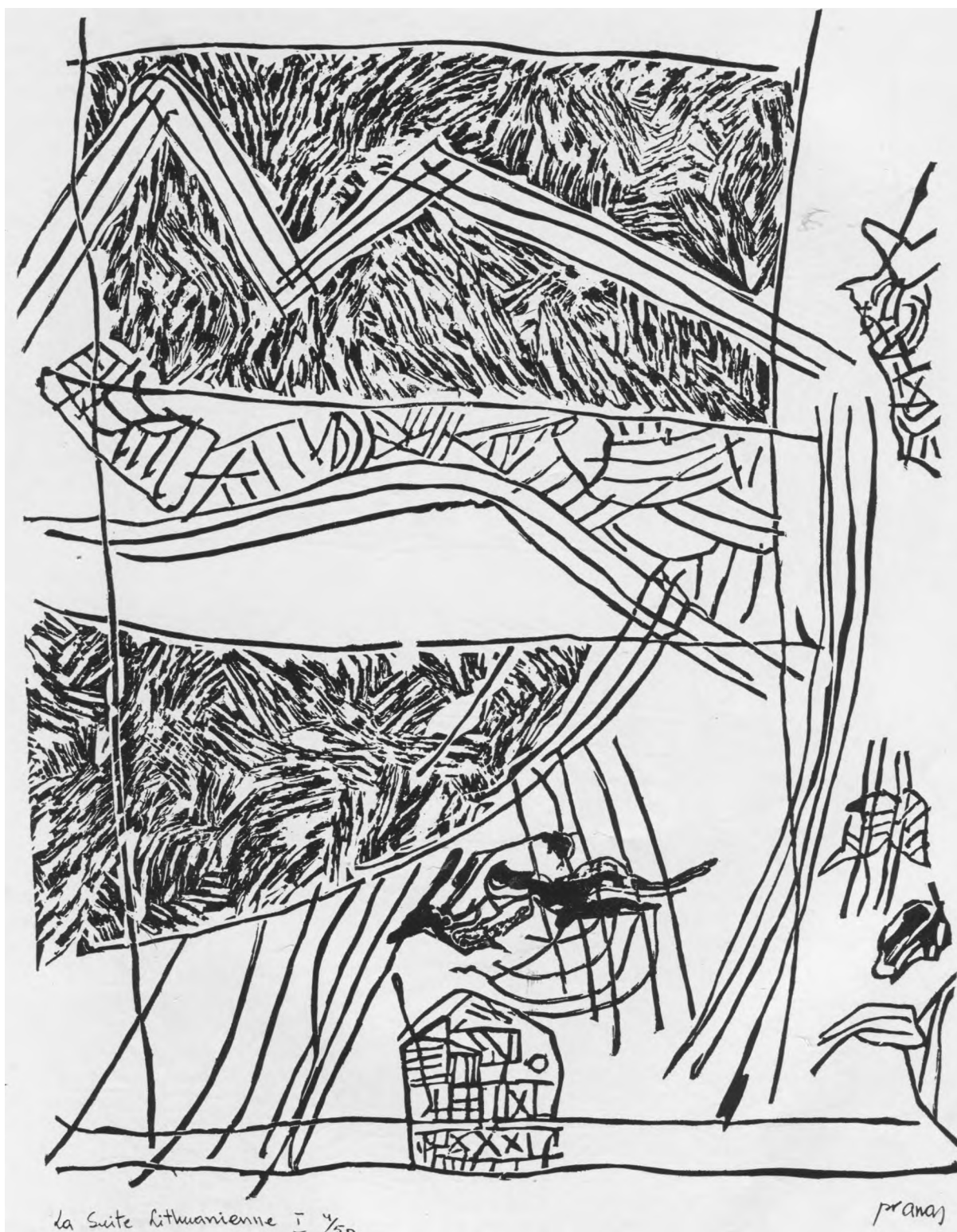
PRANAS GAILIUS: Menininkas gali vartoti kelias technikas tik tada, kai jis yra giliai įsitikinęs, kad jos jo neskaldo, bet priešingai — jo vientisumą papildo.

Manau, kad į pavykusį tapybos paveikslą žiūrovas tuoj pat įtraukiamas kaip į šokį. Jis daro viena su paveikslu. Grafikoje gi reikia tam tikro laiko ir gal grafikos darbą daugiau skaitai, negu matai. Ir tas "laikas" pasidaro grafikui vienas iš techninių elementų, kuriuo jis gali naudotis: pavyzdžiui, jeigu aš žinau, kad ponui X reikia pereiti per kiemą, įeiti į mano namus, aš galiu ant vartų parašyti "Atsargiai! Piktas šuo" arba "Mano sapnas". O jeigu ponas X tiesiog išoka į namus, tada nėra reikalo rašyti to ar kito ant vartų.

Tikiuosi, kad iš to pavyzdžio matosi, jog specifiškai grafiška gali būti ne tik linija, jos kryžiuavimas, taškas, jo suskaldymas, duodantis tipiškai grafiškos vienybės, bet ir efektas, beveik tokia prieanginė simbolika, kuri, nors ir nepakeldama tipiško grafiškumo, pačią reikšmę išryškina ar atskleidžia. Nuėjautimas žiūrovo santykių su meno kūrinium duoda galimybių, kurių, to nujautęs, neturi. Be to, kodėl gi Goya padarė "Les Desastres de la guerre" (Karo nelaimės) grafikoje, o ne tapyboje? Aš manau, kad visi sutiks, jog jam talento netrūko išreikšti bet ką tapyboje. Man atrodo, kad čia kaip tik matosi, jog, koks bebūtų siužetas, tapyba galima visada gėrėtis. Būsi vistiek sužavėtas raudonu tonu, nors jis yra nekalto kraujas. Tapyba žavi savo tipišku ir natūraliu savivališkumu.

KLAUSIMAS: Pabaigai būtų labai įdomu išgirsti, kaip Jūs pats paaiškintumėte savo poziciją abstraktaus meno pakraipoj.

PRANAS GAILIUS: Žmogaus figūra praeina kaip debesys. Aš nejaučiu jokio noro ją piešti. Iš Mažeikių, iš miško, esu išsivežęs ne veidus, bet šlamėjimą. Mes gi gyvenom su gamta ir iš jos. Šnekant apie tai, gautūsi postcarte (pašto atvirutės) įspūdis. Piemuo bebūdamas, esu girdėjęs žemę šnekant su dangum. Aš matau judesį čia,... ir judesį čia... (tai sakydamas jis perbraukė delnu stalo viršūnės kraštą į vieną ir kitą pusę). Aš noriu, kad viskas kiltų, kad viskas judėtų, kad viskas išsilaisvintų... Aš ieškau... kai tapau, neklaušiu kodėl. Kaip jaučiu, taip darau. Aš žinau, kad taip turiu daryti, kad eičiau prie to, ko nežinau... Taip ir su aiškinimu. Aš pirma paišau, o paskui ieškau paaiškinimo. Tik kalbėdamas aš ieškau, kaip paaiškinti. Ir vienam paaiškinęs vienaip, kitam aiškinu kitaip... O kaip dailininkas, siekiu viską aiškiai išdėstyti: linijom, formom, artikuliacijom, spalvom. Ir jeigu ekspresija alsuoja, gyvena, daugiau linijom, bendrai sakant, grafiškumo prade, tai irgi žemaitiška... iš to nepabėgsi. Tuo reikia naudotis. Gal būt, viskas, ką aiškinu žodžiais, gali būti klaidinga, bet darbai padaryti, kurie turi savo aiškinimą... Jie yra mano pasaulis... Aš a i š k i n u t e p t u k u. ***

da Suite lituanienne I 1/50

pranas

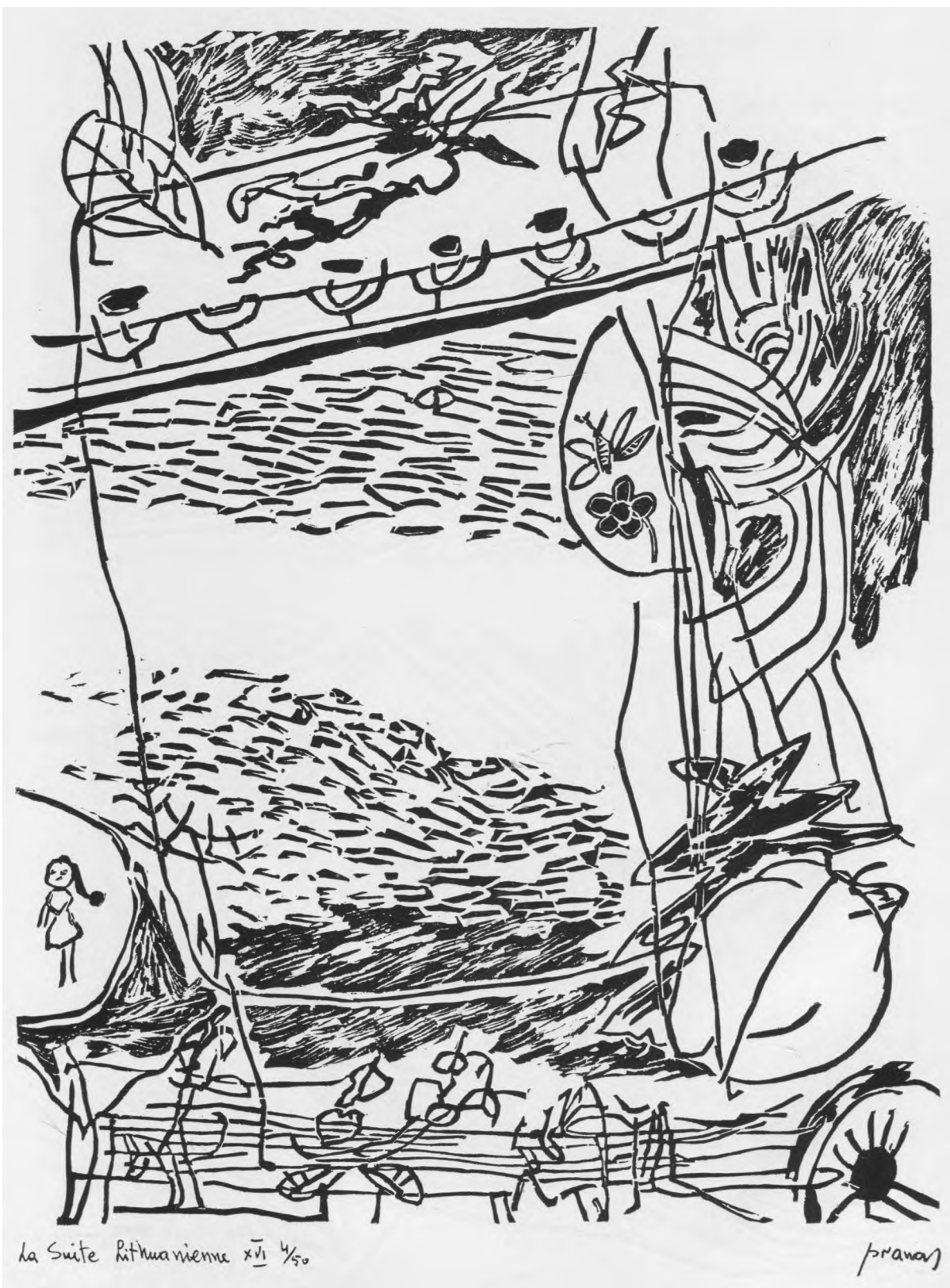
La Suite lithuanienne VII 4/50

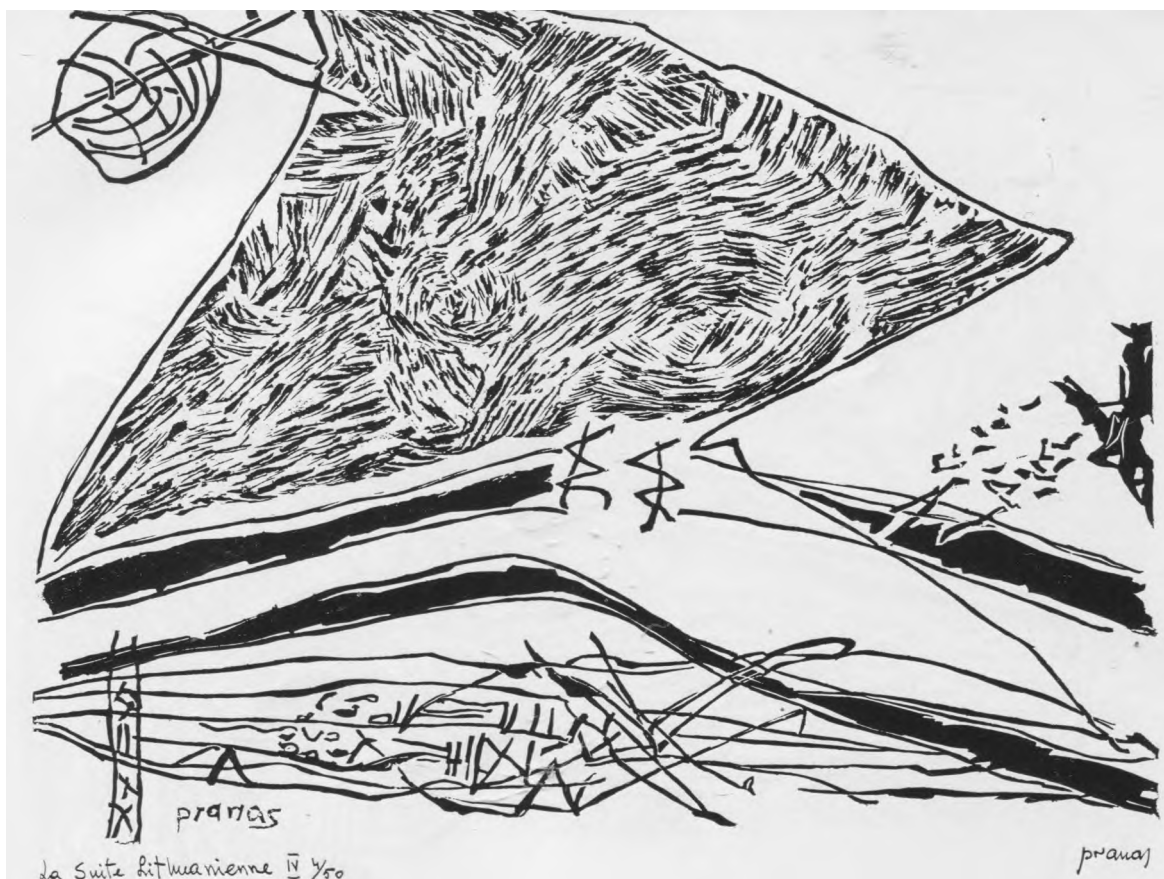
pranar

La Suite lithuanienne II 4/50

pranar

la Suite lithuanienne x 4/50

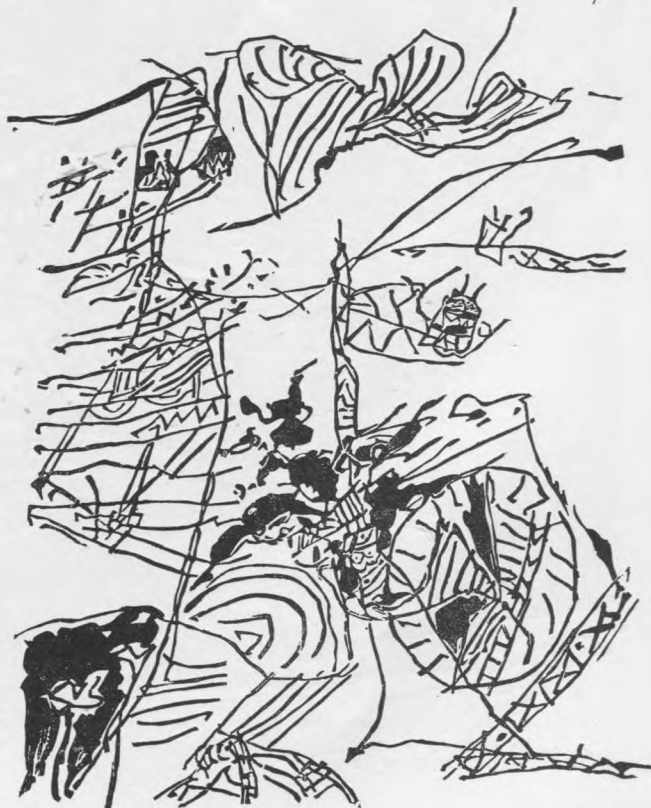

proanay la Suite lithuanienne ix 4/50

proanay

la Suite lithuanienne xii 4/50

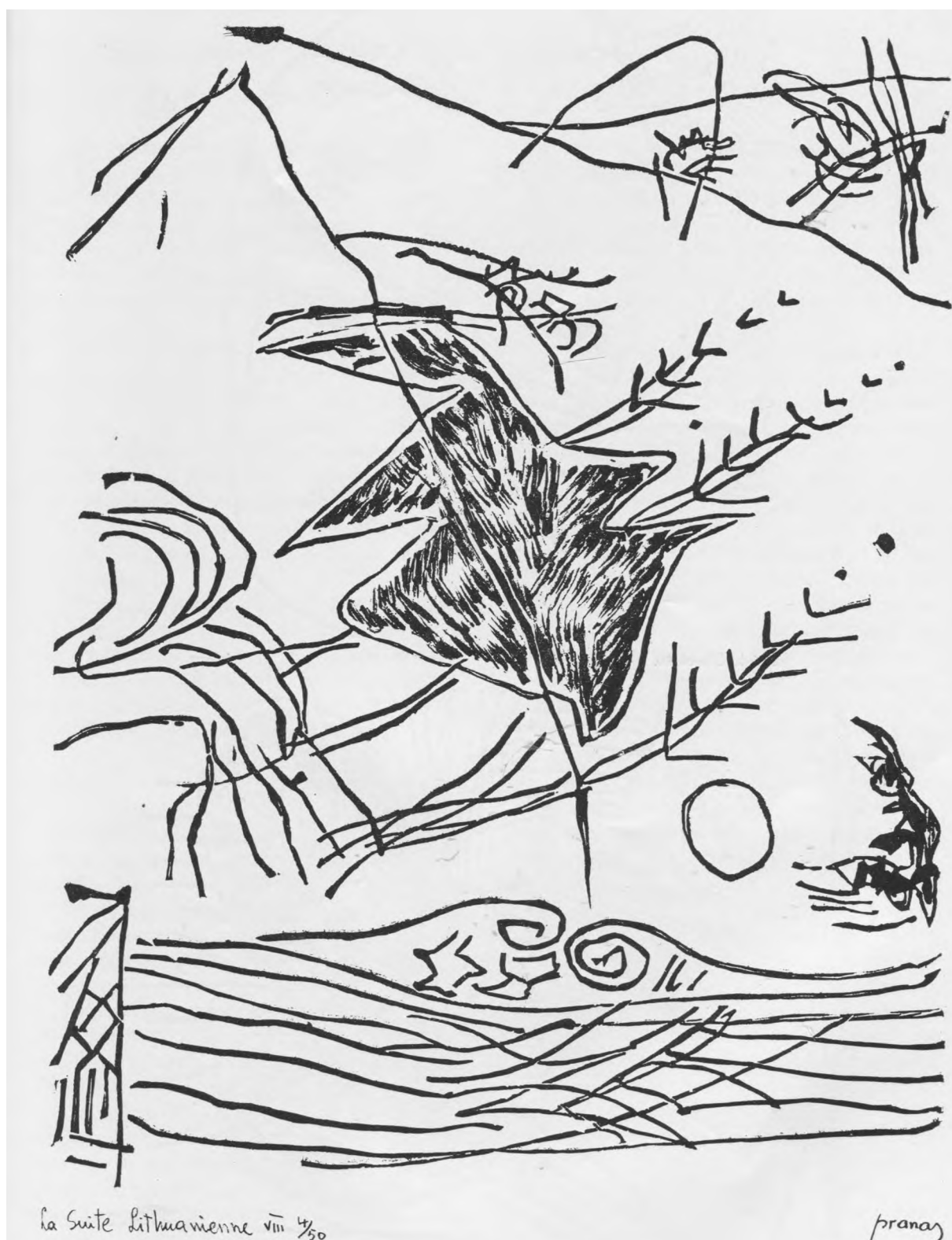

proanay

la Suite lithuanienne xiv 4/50

proanay

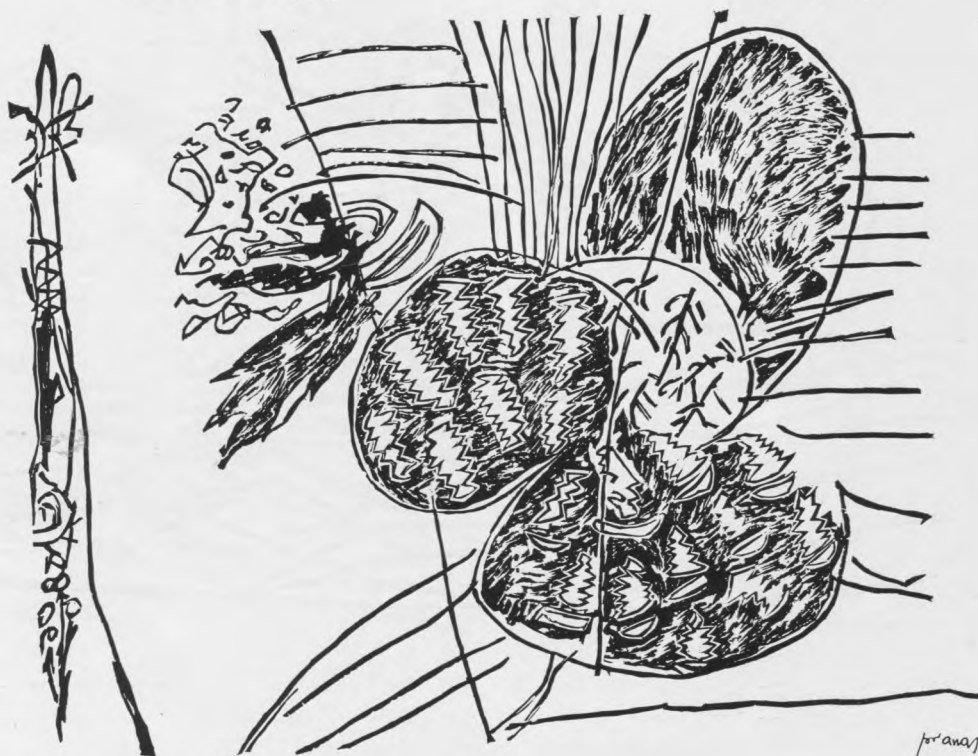
la Suite Lithuanienne VIII 1/50

pranas

la Suite lithuanienne vi 4/50

prana

la Suite lithuanienne xvi 4/50

prana

TAGORĖS MEILĖS LYRIKA

18 - Meilė gyvenimo ir literatūros šviesoje

ALFONSAS GRAUSLYS

1961 m. šio žurnalo puslapiuose ("L. L.", 4 ir 5 nr.) esu dviem straipsniais paminėjęs Rabindranath Tagorę, tą visur ir visiems žinomą indų rašytoją, jo šimtmečio gimimo sukakties progą. Tuose straipsniuose esame pažvelgę į jo kūrybą ir jos pagrindines temas. Šiame straipsnyje pasvarstysime jo meilės poeziją.

Šiuo metu Upsaloj, Švedijoje, gyvenanti talentinga latvė rašytoja Zenta Maurina vokiečių kalba parašytoje savo knygoje "Nord-und südliches Gelände — Schwedische Tagebücher" Tagorės meilės lyriką charakterizuoja kaip pačią švelniausią visoje jai žinomoje meilės poezijoje. Spręsti gi šį klausimą ji turi teisę, nes savo skaitlingose knygose ji labiausiai domisi pasaulio literatūra.

Norėdami susipažinti su R. Tagorės meilės poezija, turime prieš tai mesti žvilgsnį į tas pagrindines rašytojo nuotaikas, kurios tą poeziją įkvėpė, būtent, į jo pagarbą grožiui ir moteriai, nes tik tada labiau paaiškės ir jo meilės poezijos turinys.

GROŽIS

R. Tagore yra didelis grožio mylėtojas ir todėl to grožio perlų yra pilna jo visa kūryba. To grožio ypač apstu jo poezijoje; grožis — tos poezijos dvasia ir gyvybė. Todėl į klausimą "kas yra poezija?" jis atsako: "Viskas, kas man duoda estetinio pasigėrėjimo,... yra poezija".

Net nedaug nusimanąs apie grožį negali jo nepastebėti R. Tagorės kūryboje, kai ją paskaitęs pamato, kokią didelį vaidmenį vaidina joje gėlės. O juk gėlės — tai pats charakteringiausias, greičiausiai pastebimas grožio pasireiškimas gamtoje. Tų gėlių ypač daug jo poezijoje; gėlių, kurios, anot jo, siunčia į pasaulį jau nebegrižtančius pas jas kvapus, kurios dejuoja ir kvėpuoja, renka rasą ir panardina sielą svajonėse. Nenustabu, kad to susisvajojimo dėka jam

besijuokiančios ir besibučiuojančios lūpos panašios į gėles, kad moters švelnios rankos jam lotosai, kad besišypsiančios akys

— tai pražydusios akys, o pavasaris — tai mergaitė, kurios *sari* sterblėje pilna gėlių... Jis norėtų, kad ir jo širdis virstų gėle, kuria jis galėtų jos plaukus papuošti, kad jo tariaimi žodžiai žydėtų tartum gėlės...

Savo ilgesniuosiuose straipsniuose "Grožis" ir "Grožis ir literatūra" vertindamas grožį, jis gretina jį su gėriu, nss juodu vienas kitą atbaigia. Grožis yra Dievo turtų gamtoje apsimėškimas... Tas grožis veikia ir doroviniai, nes jis silpnina mūsų dvasią pančiojantį geidulingumą, neleidamas jam virsti mūsų vienintele dievybe... Be to, kasdienių būtinų reikalų tenkinime yra ko tai, kas žemina mus, bet, kadangi grožis yra virš būtinumo, jis saugo mus nuo to pažeminimo... Grožis moko mus susilaikyti. Jis duoda jėgų nugalėti kūno palinkimus... Meilės ištikimybė reikalauja susilaikymo, bet tik to susilaikymo dėka galima pasiekti slaptą meilės grožį... Tik švarios sielos žmogui leista grožį matyti... Jei nori gėrėtis grožiu, slopink savyje malonumų geismą... Susilaikymas paruošia mus grožiui suvokti.

Čia suminėtame antrame straipsnyje apie grožį R. Tagore tvirtina, kad grožio suvokimas mums paverčia tiesą džiaugsmų šaltiniu. Anot jo, grožis visuose jo pasireiškimuose yra įamžintas literatūroje. Tasai grožis mūsų laikinume mums padvelkia amžinybe, mūsų kasdienybėje — stebuklu, jo dėka pasaulio daina skamba mūsų sielose ir grožis padeda mums giliau išsiskverbti į tiesą. Mes tiesiogiai nematome grožio kaipo tokio, bet per jį matome visą pasaulį: švelni grožio melodija skamba vandenyje, sausumoje, danguje ir visatoje... Tai, kas įprasta, atrodo mums paprasta, bet, rašytojui nušvietus tai menišku gabumu, mes pradedame suprasti, kad tai nepaprasta: jo grožis ir vertingumas išreiškiamas gražiu įrėminimu... Esu tvirtai įsitikinęs, kad

grožio suvokimas mums duotas tam, kad sujungtume savo sielą tvirtu ir amžinu ryšiu su tiesa... Mes pažįstame žmogų ne iš to, ką jis moka, bet iš to, kuo jis džiaugiasi...

Tai vis R. Tagorės samprotavimai ir mintys, rodantys jo grožio branginimą.

MOTERIS

R. Tagore labai gerbia ir kone garbina moterį bendrai, o taip pat ir moterį kaip žmoną ir motiną.

Nepamirškime, kad tais laikais, kada R. Tagore kūrė, Indijos moteris buvo paverpta ir sukaustyta visokių tradicijų. Tagore gi visokiais būdais ją aukština prozoje ir poezijoje, pabrėžia jos prigimties dvasios turtais ir net kelia jos pranašumą prieš vyrą.

Savo ilgesniame prozos kūrinyje "Bengaliya" Tagore net sako: "Aš neseniai supratau, kad vyras tėra pusiau užbaigtas, o moteris yra tobulas tvarinys, nes ji labiau gamtos tvarinys, skirta specialiam uždaviniui, nuo kurio jos negali atitraukti niekas kitas... Jos siekiai ir elgesys neatidalomi vienas nuo kito, kaip kvapas ir gėlės... Už tai moteris nei abejoja, nei svyruoja, gi vyro charakteryje yra daug nelygumų... Moteris buvo sutverta motinystei, vyras gi neturi tokio aiškaus paskyrimo ir todėl negali pasiekti tokio tobulo grožio". Toje knygoje jis moteris vadina "kantriomis kentėtojomis".

Straipsnyje "Moteris" R. Tagore kalba apie moters prigimties turtais, apie ypatingą jai prigimties suteiktą dovaną "padaryti kilniui ir patraukliui visa, ką tik ji paliečia". Todėl jis labai apgailestauja, kad mūsų civilizaciją kūrė tik vyrai ir todėl ji liko nuskurdinta, nes "jai truko turtų, kurie glūdėjo moters sieloje". Nenuostabu tad, kad jo prozos kūrinuose beveik visos vaizduojamos moterys yra geros, simpatiškos.

Poezijos knygoje "Mochua" jis, tarp kitko, keliolikoje eilėraščių nusako įvairias gerąsias moters sielos ir širdies savybes. Kiekvienam tų eilėraščių jis duoda skirtingą, atitinkantį vis kitą moters savybę pavadinimą.

Jau pats vardas "Mochua" šį tą pasako, nes tai reiškia kvapių žiedų medį, iš kurio daromas stiprus vynas. Šiuo vardu jis no-

rėjo pavaizduoti ir išvidinį meilės grožį, kuriuo svaigsta žmogus. Iš viso indų liaudies padavimai gretina moterį su kai kuriomis gėlėmis. Taip pvz. *Aśoka* (sanskritiškai, liepsna) medis, kuris žydi smulkiais rausvais žiedais ir yra laikomas šventu (iš jo žiedų pinami vainikai religinėms iškilinėms), anot padavimų, pražysta, kai yra paliečiamas gražios moters kojos.

Tos poezijos knygos eilėraščius R. Tagore skiria moteriai vis nauju pavadinimu: Švelniajai, Žvilgsnio Pasaldintojai, Mįslingajai, Svajotojai, Dainininkei, Sodininkei, Gailiaširdei, Džiaugsmui ir t. t. Šiame paskutiniame eilėraštyje jis džiaugiasi moters teikiamu džiaugsmu; jos

*dainuojančiu juoku bei muzikaliu balsu,
jos rankų švelnumu bei baltumu,
kurie gali lenktyniauti su lengvai
pražydusiu lotosu,*

Poezijos knygoje "Kelias" (*Bithika*) eilėraštyje "Mergaitė iš santalų giminės" jis gėrįsi mergaite darbininke, dirbančia prie jo namų statybos, gėrįsi jos eiseną ir, susirūpinęs jos ateitimi, mergaitę vertina:

*Rūpestinga, meili ir švelni,
pražydo, išsiskleidė tartum gėlė.
Pasiryžimas aukotis — tai jos jėga.*

Eilėraštyje "Prieblanda" R. Tagore gėrįsi nepažįstamos moters darbštumu, kuri neatsitiesdama visą dieną dirba, o, tamsai nužengus, drauge su naktimi budi...

Knygoje "Jos atsiminimai" (*Saran*) jis keliolikoje eilėraščių išsako tą sunkią nuotaiką, kuria jį prislėgė mylimos žmonos mirtis ir jūdviejų bendro gyvenimo prisiminimai. Jam atrodo, kad visa gamta liūdi su juo. Jis prisimena, "su kokia meile ir kokių darbų ji kūrė mylimą šeimos židinį" ir kaip

*nuolankiai tyli, lengvai tu čiuožei per
kiekvieną akimirką,
giliausios pagarbos pilna...*

visas tavo grožis taip nuostabiai

praspindėjo.

Jos išsaugoti ir jo surasti jūdviejų susirašinėjimo laišškai, anot jo, "gyvi ir kvėpuoja".

O Moterie, atėjusi tik valandėlei pas mane,

visų aš paslapčių atošvaistas pasiekiau
per tave!
 Jis todėl nori, kad
 kančia dėl tavęs, lai nusileidžia į mano
vargšę dvasią
 ir visą mano gyvenimą lai apsupa migla.
 (Jis) gyvena, jos paveikslą saugodamas
sieloje...
 jai tapus jo antrąja siela-

Kitoje poezijos knygoje, atrodo, kad R. Tagore vėl grįžta prie mirusios žmonos "Ištuštėjęs namas" eilėraščiu, kuriame prisimena, kad, jai gyvai esant,

*Danguje tada šviesa negesdavo,
 juodų akių spindėjimo jos uždegta.
 Bangavo jos plaukai kvėpėdami
 ir dvelkė jie rojaus kvėpavimu.*

Poezijos knygoje "Mažytis Bholonath" eilėraščiu "Prisiminimai" jis garbina motiną: jis prisimena jos atidų ir švelnų žvilgsnį, nukreiptą į jį, ir tas žvilgsnis jam uždengdavo dangų. Tie laikai, kai jis sėdėjo pas ją ant kelių, buvo auksiniai laikai...

Pagaliau, jo pagarbą moteriai ir jos vertinimą liudija kad ir tie jo poezijos knygu penki muzikalūs sakiniai: (keturi pirmieji iš "Užskridusių paukščių", o penktasis iš "Sodininko"):

*Moterie! Kai tu triuši tarp naminių
rūpesčių,
 tavo sėnariai dainuoja tartum kalnų upelį
tarp akmenėlių.*

*Moterie! Savo graškiais pirštais tu
palietei mano daiktus
 ir tartum muzika atsirado tvarka.*

*Moterie! Kaip jūra apsupo žemę,
 taip tu apglėbi pasaulio širdį savo ašarų
gelme.*

*Moterie! Tavo juokas — tai gyvenimo
šaltinio muzika.*

*Moterie! Tu ne tik Dievo, bet ir vyro
kūriny:
 jis amžinai apdovanoja tave savo sielos
grožiu.
 Poetai audžia tau rūbus iš aukso svajonių
siūlų;*

*tapytojai amžinai tau teikia tavo
pavidalams naujo nemarumo...
 Jūra duoda perlus, kasyklos — auksą,
 vasaros sodai — gėles, kad puoštų ir
apvilktų tave
 ir padarytų tave dar brangesnę.
 Vyrų širdžių troškimas nušvietė Tavo
jaunystę.
 Tu esi svajonė ir drauge moteris.*

MEILĖ

Gausi Tagorės poezija, talpinanti daugiau kaip tūkstantį eilėraščių, yra išleista visoje eilėje jo poetinės kūrybos knygų. Už religiniai mistinių eilėraščių rinkinį "Gintanjalį" (*Songs Offerings*), jo paties išverstą anglų kalbon, jis 1913 m. gavo Nobelio premiją.

Labai žymi vieta jo poezijoje yra skiriama meilės temai. Ji pasižymi tiek turinio stiprumu, tiek eilėraščių gausumu. Labiausiai žinoma tik meilei skirta yra jo poezijos knyga "Sodininkas". Daug yra meilės eilėraščių ir jo knygoje "Giesmių sodas". Šios rūšies eilėraščių nemaža ir kituose jo poezijos kūriniuose. Šią temą jis nagrinėja ir savo scenos veikaluose. Dramoje "Chitra" jis vaizduoja meilę kaip gyvenimo įprasminimą. Lyrinėje dramoje "Czitrangoda" jis garbina moters meilės grožį ir didybę. O ir labiausiai žinomam prozos kūrinyje "Namai ir pasaulis" (praeity išleistam ir lietuvių kalba) stipriai nagrinėjama meilė su jos krizėmis ir bangavimais šeimoje.

Šiame straipsnyje giliau žvelgdami į R. Tagorės meilės poeziją, iškelsime tuos įvairius meilės požiūrius ir pasireiškimus, kuriuos joje surandame, visa tai pagrįsdami tam tikslui išverstomis jo eilėraščių ištraukomis.

Tagorės meilės poezijoje pirmiausia pastebimas meilės ir grožio giminingumas. Jo poezijoje meilė pražysta grožiu, o grožis savo gaivale tarpsta meilėje. Tai suprantama, nes meilė irgi yra grožis, o grožis gimdo grožį. Meilė grožį atranda, jos akys grožiui atsiveria ir net tam tikra prasme ji grožį sukuria, juo apvilkdama mylimą asmenį. Sieloje glūdintį grožio ilgesį meilė vilioja pasireikšti, išsakyti ir todėl ne vienam meilė virsta jo poezijos įkvėpėja. Neveltui

poetas, kreipdamasis į grožį, maldauja:

*O groži! Atrask save meilėje,
o ne tau pataikaujančiuose veidrodžiuose.*
(Užskridę paukščiai)

Kaip kūną lydi šešėlis, taip grožis seka meilę. Mylėti yra dalinai dvasiniai maitintis mylimo asmens grožiu. Karalienė meilė (tokia ji yra dėl savo visuotinio viešpatavimo žmonių gyvenime!) yra lydimą grožio palydoviu:

*Migla, tartum meilė širdyje, žaidžia
tarp kalvų,
sukurdama jų tarpe nelauktų grožybių.*
(Užskridę paukščiai)

Nežiūrint kokia ta meilė būtų, laiminga ar nelaiminga, ji virsta grožiu.

*Meilės kančia mano gyvenime
tartum bedugnė jūra dainavo.
Meilės džiaugsme tartum žydinčiam sode
paukščiai čiulbėjo.* (Užskridę paukščiai)

O juk meilės sukuriamas grožis, savotiškai abstraktus, gal netikroviškas, nes tą jos rodomą grožį mato tik besimylintieji. Tai grožis, kuris nėra tiek aiškus, kad būtų visų matomas. Tik meilės akinius užsidėję temato jį. Juk ir filosofas N. Berdiajevas yra pastebėjęs, kad "tik per meilę tegalima pamatyti žmogaus veido grožį" (Laisvosios dvasios filosofija). O be to, grožis, anot Tagores, mįslingas, nes jis ne vien tik akimis matomas:

*Aš jaučiu tavo grožį, tamsioji naktie,
kaip mylimos moters grožį, kai ji užgesina
šviesą.* (Užskridę paukščiai)

Tad gal tasai grožis tik meilės sukurtas mirażas? Jei, anot poeto, tasai grožis dar ir nepagaunamas, jei tai, kas yra esmingiausia meilėje, amžinai pasilieka tik svajonėse, tad ar visa tai nėra apsigavimas?

*Aš laikau jos rankas ir spaudžiu ją
prie širdies.
Aš bandau savo glamonėjimais prisipildyti
jos žavingumą,
bučiniiais pagrobtį jos saldžią šypseną,
savo žvilgsniu išgerti jos tamsų žvilgsnį.
Ak, argi tai įmanoma? Kas gali atimti
dangui jo mėlynę?*

*Aš bandau grožį pagauti: jis bėga
nuo manęs,
palikdamas mano rankose tik kūną.
Suvargęs ir apgautas, aš traukiuos.
Ar gali kūnas paliesti gėlę,
kurią paliesti tegali vien dvasia?*
(Sodininkas)

Tagorės poezijos meilė yra tikra, nes persunkta altruizmu, susirūpinimu ne savo likimu ir gerove, bet vien mylimo asmens. Iš čia tos poezijos švelnumas, taigi ir dvasingumas. Mylis negali pakelti net mylimosios liūdesio, ir tasai liūdesys jį kankina:

*Jos liūdnas veidas nuolat mano sapnuose,
tartum naktį lietų.* (Užskridę paukščiai)

Susirūpinęs tuo, ką jaučia mylimoji, altruistiniai, o šiuo atveju ir herojiškai nusiteikęs, jis sako:

*Jei aš tau nepajėgiu laimės suteikti,
palik mane...
... atsiskirdamas su tavim, aš pasiliksiu
su tavim,
dienas, ilgas naktis — visus gyvenimo
metus...*

... negalvok, kad įskaudinau mane.
(Sodininkas)

Tai altruizmas, kurs neužsimeta, jei nėra mylimas, kurs į akis nelenda, yra taktingas, kad tik nenuliūdintų mylimo asmens. Kitame šio rinkinio eilėraštyje jis tik prašo kai kada prisiminti jį.

Toji meilė, kaip suminėjome, ypatingai švelni, nes labai dvasinga. Tartum epušės lapai, ji virpa švelniu jautrumu. Užtenka tik išsiskaityti į tą besimylinčiųjų nedrąsų kreipimąsi vienas į kitą, į tą pasitenkinimą kad ir mažiausiu palankumo ženklu vienas kitam, į tą norą vien tik kitai pusei tarnauti ir, nieko sau nereikalaujant, vien tik būti šalia... Tokiu švelnumu virpa "Sodininko" pradžia, kai jis pasisiūlo mylimai karalenei tarnauti ir už tą tarnybą tenori tik tokio atlyginimo:

*kad man būtų leista liesti tavo mažas
rankytes,
panašias į švelnius lotoso pumpurus,
vainikuoti tavo rankų riešus gėlių vainikais
... ir bučiniiais šalinti dulkytes,
pripuolamai prilipusias prie tavo.
kojų pėdų...*

Kaip švelniai kitu atveju mylintysis prašo meilės aiškumo:

*Tu, kuri taip švelniai šypsaisi,
pašnabždėk tylutėliai: išgirs mano širdis,
ne klausa.*

Aukščiausio švelnumo laipsnio, neįsivaizduojamo eiliniame gyvenime, pasiekia kad ir šis kuklus meilės pasisakymas:
*Aš myliu tave, mylimasis. Atleisk man
mano meilę.*

*Aš pagauta, tartum pasimetęs paukštis.
Kai mano širdis suplasnojo, apsiaustas
nukrito nuo jos ir ji apsinuogino.*

*Pridenk ją savo užuojauta, mylimasis,
ir atleisk man mano meilę.
jei negali mylėti manęs, atleisk*

mano kančią... (Sodininkas)

Visa Tagorės meilės lyrika dėl to jos švelnumo yra kažkas zefyrinio, tai kažkas, kas blaškosi tarp svajonės ir tikrovės: nežinai, ar dar sapnuoji, ar jau budi.

To švelnumo dėka pati meilė ir visi jos eigos tarpsniai, net ir liūdniausi, kaip atsispyrimas ir meilės mirimas, Tagorės yra suvokiami švelniu grožiu.

Ankstyvoje jaunystėje, tik meilės gimimą nujausdamas, "Jaunystės mylimajai" eilėraštyje jis dėkoja, kad ji į jo gyvenimą įžengė, "nešdama moterišką širdį, tą amžiną moters stebuklą..." (Kelias). To paties rinkinio eilėraštyje "Pakvietimas" jis rašo laišką sykį sutiktajai, kurios kukliai ilgisi, kurios vardo nedrįsta ištarti ir kurios plaukais ir garbanomis vaizduotėje džiaugiasi, jos šaukdamasis:

*Ateik ir su tuščiomis rankomis, nedelsk,
nes tavo rankos — tai laimė ir gėris...*

Savo meilės poezijoje Tagore suvokia tikrą meilės prasmę. Ilgėdamasis meilės, žmogus, anot jo, faktinai ilgisi išėjimo ne tiek iš fizinės, kiek iš dvasinės vienatvės:

*Aš tavęs nekviečiu į savo namus.
Ateik, mano Meile, į mano begalinę
vienatvę.* (Užskridę paukščiai)

Net nežiūrint meilės lydinčių kančių, ji yra palaima, nes kentėti dėl kito labai dažnai yra aukštesnė meilės rūšis ir tikros meilės įrodymas.

Meilė! Kai tu pasirodai su kentėjimų

žibintu rankose,

*aš matau tavo veidą ir atpažįstu tavo
palaimą.* (Užskridę paukščiai)

Koks gyvenimiškas žvilgsnis į meilę, kurios "džiaugsmas ir kančios beribės ir kurios neturtas bei turtingumas begaliniai" (Užskridę paukščiai).

Ir toji meilė gimsta taip paprastai, "kai rankos susitinka su rankomis ir taip prasižada mūsų širdžių pasaka", kai "tavo apsiaustas, šafrano spalvos apsiaustas, mano akis svaigina" ir taip gimsta meilė, "paprasčia kaip daina" (Sodininkas).

Meilės didumą įrodo ilgesio stiprumas: ilgai tveria ilgesys, bet tik valandėlei jis susitikimo nutildomas:

Susitikimo lempa dega ilgai.

Atsispyrimo akimirka ji užgęsta tuojau.

(Užskridę paukščiai)

Toji lempa dega ilgai prieš susitikimą, nes susitikimo viltis yra pusiau susitikimas. Tuo tarpu tuojau po susitikimo vilties žibutėlis dega blankiau, nes būsimas susitikimas, kad ir artimas, atrodo, tolimas. Po stiprios šviesos prieblanda virsta tamsa.

Tagorės poezijoje grožio audiniu (kad ir su įaustais į jį melancholijos siūlais) yra padengta visa tai, kas dvelkia mirusia ar mirštančia meile. Pasibaigusios meilės švelnus, dėkingumo pilnas atsisveikinimas skamba šitaip:

Tyliau, širdie, lai atsisveikinimo laikas

būna saldus.

Lai jis nebūna mirtis, o tik atbaigimas.

Lai meilė virsta atsiminimu, o kančia —

daina.

Lai skrydis į debesis pasibaigia grįžimu

į lizdą.

*Lai paskutinis tavo rankų palietimas būna
švelnus tartum nakties gėlės.*

*Padelsk, o gražioji Pabaiga, ir paskutinius
savo žodžius*

ištark tylėdama.

Aš lenkiuos prieš tave ir pakelsiu

savo žibintą,

kad apšviestų tau kelią.

(Sodininkas)

Meilei pasibaigus ir vėl pripuolamai su-
(nukelta į 349 puslapį)

GINTARĖ IVAŠKIENĖ

PIRMIEJI ŽINGSNIAI MOKYKLON

Kaip padėti vaikams drąsiau mokyklon žengti

Tūkstančiai berniukų ir mergaičių ši rudeni pradės pirmuosius mokslo metus. Visi jie su žingeidumu žengs ši žingsnį. Mokykla — gi dar visai nepažįstama aplinka. Visai svetima aplinka. Kai kurie jų bus girdėję šį bei tą iš vyresnių draugų.

MOKYKLOS BAIMĖ

Bus tokių vaikų, kurie per visą vasarą drebėjo ir skaičiavo, ar dar pakankamai dienų likę iki to baisaus įvykio. Jiems mokykla — tai atsiskyrimas nuo tėvų, tiksliau pasakius — nuo mamų.

Nevien pirmamečiai bijo mokyklos. Yra vaikų ir trečiame ir ketvirtame skyriuje, kurie prašosi nesiunčiami mokyklon. Jie kartais net fiziniai suserga iš tos baimės. Nepaslaptis, kad yra tokių, kuriems kas rytas skauda vidurius, darosi bloga. Galvotumėm, kad vaikas pamokos nemoka, todėl jaudinasi. Bet kai taip darosi diena po dienos ir kai mokinys tikrai gerai mokosi, tada kyla klausimas — kodėl?

Nenoras eiti mokyklon gali atsirasti dėl dviejų priežasčių. Pirmoji — vaikas tikrai nemėgsta pačios mokyklos, mokytojų ar pamokų. Tada jis bando simuliuoti ir net nuo tėvų nuslepia tai, kad kartais, vieton mokyklon nuėjęs, jis atsiranda mieste ar parke.

Antroji mokyklonėjimo priežastis (ją iškelia dr. Wiener viename straipsnyje) yra taip vadinama “mokyklos fobija”. Vaikas ne tiek bijo mokyklos, kiek paties atsiskyrimo nuo motinos. Jis bijo, kad jam nesant namie, kas nors blogo neatsitiktų jai. Iš tikrųjų, jei toks vaikas ir galėtų neiti mokyklon, jo fobija pasiliktų ir iškiltų kiekviena proga, kai reikėtų atsiskirti nuo tėvų. Tokia baimė yra gana komplikotai susivijusių jausmų padarinys. Vaiko tėvai turi užtikrinti jam, kad jie jį myli, juo pasitiki ir jo niekad nepaliks. Bet tuo pačiu

turi neleisti jam pasilikti namuose. Jei tokia problema atrodytų neišsprendžiama savomis jėgomis, tada reikia kreiptis į gydytoją patarimo.

KAIP VAIKUS PARUOŠTI

Kai kurie pirmaskyriai ateis mokyklon su gausia patirtimi. Jie bus jos išgiję bežaisdami su draugais ar namie, bekalbėdami, bevartydami knygeles, bekeliaudami po įvairias vietas. Kiti bus netaip pasiruošę. Jiems viskas bus nauja ir nežinoma.

Kas nustato, ar vaikas pasiruošęs mokyklai, ar ne?

Pasiruošimas dar negarantuotas, jei vaikas ir labai protingas. Jei jam nebus tekę pergyventi įvairių jį ugdančių situacijų, jis mokykloje nemokės pasinaudoti nei savo proteliu. Dažnai išeina, jog netaip protingas vaikas greičiau susiorientuoja mokykloje, nei mažasis genijus.

Štai svarbieji pasiruošimo bruožai:

1. Sugebėjimas suprasti ir vartoti kalbą. Ar vaikas žino daiktų pavadinimus? Ar žino, jog kai kurie jų turi daugiau, nei vieną pavadinimą? (Nėra būtina, kad mūsų mažieji lietuviai, pradėdami mokyklą, žinotų tuos žodžius angliškai. Čia svarbu, kad vaikas iš viso būtų pratęs vadinti daiktus jiems tinkančiais vardais, o ne “tas, anas”, ar kūdikiškais — “čiuku-čiuku, au-au”).

2. Žinojimas ryšio tarp daikto ir jo naudos; pavyzdžiui, kad ant pakabos kabiname rūbus ar kad rankšluosčiu šluostomės veidą.

3. Kiekių supratimas. Nebūtinai turi žinoti skaičius. Tačiau, jei prašysime, kad vaikas paduotų du obuolius, ar žinos kiek jų norime? Žinojimas skirtumų tarp “mažas” ir “didelis”, “daugiau” ir “mažiau”, “daug” ir “mažai”. Ne

(nukelta į 349 puslapį)

ANTANAS SAULAITIS, S. J.

IŠTIESIANT ARTIMUI RANKĄ

Tikėjimas yra atsakomybė už kitus

Tikėjimas yra proto veiksmas, kuriuo pritariam tiesai, kadangi Dievas ją apreiškė.

Tikėjimas yra visa būtybė pritarti išganymo istorijos vyksmui savo gyvenime.

Tikėjimas yra atsakomybė už kitus Dievo akivaizdoje.

* * *

Tikėjimas kiekvienam žmogui yra gilus dvasios dalykas. Kiekvienas tad tikėjimą supranta ir pergyvena savaip. Žmogaus ryšiai su kitais asmenimis ir su asmeniniu Dievu yra tam žmogui saviti ir begaliniai brangūs. Panašiai yra ir su tikinčiųjų bendruomenėmis.

Kai žmonės senovėje spietėsi apie imperatorių ir išminčius, būrėsi tikintieji Kristaus vardu. Viduramžiais tikėti galėjo reikšti remti kryžiaus karus ir juose žūti už Šventąją žemę. Šio šimtmečio pradžioje iš naujo atgaivinus šventraštinę teologiją, dėmesys atkreiptas į išganymo istoriją — į Dievo žodžius ir veiksmus žmonių tarpe, kai modernių laikų karai ir kiti įvykiai pasidaro nebeišaiškinami kitaip.

Tikėjimas dabar yra atsakomybė už kitus Dievo akivaizdoje.

VIS SĄLYGOS

... jeigu jaunuolis nebūtų kartą suklydęs, gal ir būtų galėję iš jo kas būti...

... jeigu būtumėte laiku pranešę, mielai būčiau padėjęs...

... jeigu anie sutvarkytų savo šeimos gyvenimą, gal tada mes, geri žmonės, su jais draugautume...

... jeigu tie netingėtų ir nešiukšlintų, tada gal būtų prasmės jiems padėti...

... jeigu galėtume užtikrinti, kad iš to vaiko bus naudos, gal apsimokėtų jį siųsti lavintis...

... jeigu vadovas liktų mūsų organizacijoje, gal galėtume išleisti pinigų jį lavinti...

... jeigu būtumėte atvažiavę kitu laiku, būtų galimybės darbą atlikti...

... jeigu gatvėje vaikai nešvarūs, ne mūsų kaltė — tegul patys susitvarko...

Ir taip toliau, vis... jeigu..., jeigu..., jeigu...

BE SĄLYGŲ

Jaunuomenės žymuo, kartais labai įkyrus suaugusiems, yra spontaniškas, neatsižvelgias nei į laiką, nei į vietą, nei į sąlygas. Jauniems vis atrodo, kad darbai lengvai atliekami, greit viskas išeis, čia pasakysi tiesą ir bus gerai. Nemačiusiems įvairių gyvenimo sąlygų sunku į viską atsižvelgti ir plačiai matyti.

Bet silpnybė yra stiprybė.

Gyvenimo patyrimas neretai veda į kraštutinumą, kai neįžiūrimi esminiai dalykai. Neretas, ilgai gyvenęs, matęs karus, tremti, skurdą, alkį, nebespėja ištiesti rankos artimui, atkreipus akis į dangų ir sakant: "Pasigailėk mūsų".

Kaip tik jauno žmogaus nepritrymas gali tikėjimui būti stipri parama — nesąlyginis tikėjimas, nesąlyginė atsakomybė už kitus Dievo akivaizdoje.

Žinoma, nesąlygingumas kai kada nuklysta. Nesąlygingai gyvena arba tikisi gyventi dabartiniai "hippies". Bet šis nesąlygingumas kartu yra be atsakomybės viens už kitą Dievo akivaizdoje.

* * *

Atsakomybė yra bendruomeninė, todėl ir tikėjimas yra bendruomeninė dorybė, rišanti įvairius asmenis, gerus ir ne tokius gerus, į Dievo tautą.

Tikėti yra, ištiesiant artimui ranką, Dievui sakyti: "Pasigailėk mūsų".

IŠKARPOS IŠ ANAPUS

Pagarbiai prisimenant Putiną

Prof. V. Mykolaičio-Putino mirties progą literatūros kritikas Jonas Lankutis "Pergalės" žurnalo 7 nr. rašo:

Dar visai neseniai su pasididžiavimu galėjome galvoti, kad gyvename kartu su Putinu. Jautėme betarpišką, kontaktą su ta kūrybinės inteligentijos karta, kuri dar šio šimtmečio pradžioje nepaprastai aukštai iškėlė lietuvių dvasinę kultūrą, išvedė ją į XX amžių, išugdė joje europietiškus užmojus. Buvo ryšys, kuris jungė epochas, jungė skirtingas kūrybos kryptis ir humanitarinės minties tėkmės, jungė dabarties literatūrinį procesą su vertingomis praeities tradicijomis, su daugelio dešimtmečių mūsų nacionalinės inteligentijos dvasine patirtimi. Su Putinu atsruveno į mūsų laikus visa tai, ką vertingiausio humanistinėje kultūroje sukūrė, pažadino ir puoselėjo Maironis, Vaižgantas, Čiurlionis, Krėvė, Sruoga...

Pirmaisiais pokario metais prof. V. Mykolaitis - Putinas skaitė specialius kursus apie daugelį įžymiųjų lietuvių rašytojų. Tai buvo didelė literatūrinių pažiūrų, skonių ir analizės mokykla, palikusi neišdildomus pėdsakus tiems, kas šių kursų klausė. Šių dalykų studijavime jokio vaidmens nevaidino įprastiniai egzaminai. Studentams užtekėjo gauti semestro gale įskaitą (iš esmės gana formalia). Tačiau šioms įskaitoms visada būdavo ruošiamasi dešimteriopai stropiau, negu pačiam sunkiausiajam egzaminui. Kiekvienam buvo didžiausia gėda eiti pas prof. V. Mykolaitį-Putiną ir pliaukšti apie literatūrą banalybes.

Manau, kad tokį jausmą išgyveno ne vienas poetas, kuriam, prisiminus Putiną ir jo kūrybą, darėsi gėda rašyti lėkštus eilėraščius. Nesmagu buvo rodytis profesoriaus akysna, jaučiant savo straipsnių ir recenzijų trūkumus. Šios gėdos jausmas vertė pasitempti, galvoti apie aukštesnius kriterijus, žvelgti giliau. Tai buvo vienas iš svarbiausių veiksnių, padėjusių daugiau ar mažiau išlaikyti pusiausvyrą net pačiais sunkiausiais literatūrinio gyvenimo momentais.

Savo kūryba V. Mykolaitis-Putinas mokė ir moko mus žvelgti į gyvenimą su gilia rimtimi, didžio poeto - filosofo žvilgsniu. Paprasta kasdieninė buitį ir istoriniai žygdarbiai, pergalės

džiaugsmas ir kentėjimo skausmas, meilė ir mirtis jo raštuose atsiskleidė kaip rūsti ir graži būties valanda, kurią suvokęs, žmogus turi siekti prometejiško heroizmo ir laisvės, turi prilygti amžinybei.

Jo nebėra mūsų tarpe. Bet jo širdies šiluma išdalyta tūkstančiams skaitytojų ir nuolat sklis į daugelį pasaulio šalių. Jo pulsas visada liks gyvas mūsų literatūroje.

Profesionalai ir slapti profesionalai

Vakarų pasaulyje yra dvi kategorijos sportininkų: mėgėjai ir profesionalai. Sovietai sako, kad jie profesionalų sportininkų neturi. Žemiau spausdinamos ištraukos iš "Švyturio" (1967, 12 nr.) rodo ką kitą, kad kai kuriems darbas tėra tik priedanga nepasirodyti profesionalais (jei iš 101 darbo dienų "tedirbamos" dvi). Supykęs darbininkas, kuriam dažnai tenka padirbėti už iš darbo atleidžiamus sportininkus, skundžiasi:

Kaip žinia pastaruoju metu vis plačiau spaudoje ir per radiją pradėta kalbėti, koks tai naudingas darbo žmogui daiktas, kad kiekvienas, atidirbęs prie staklių ar prie mašinų nustatytą valandų skaičių, savo laisvalaikį paskirtų slidinėjimui, krepšiniui ar kam kitam.

Tačiau nesuklysiu pasakęs, kad beveik kiekvienoje gamykloje ar didelėje įmonėje yra grupė žmonių, kuriems sportas teikia privilegijas, ir ne bet kokias. Drąsiai galiu tvirtinti, kad tas pat yra tiek Kaune, tiek Vilniuje, tiek kitų miestų fabrikuose ir įmonėse. Man neaišku štai kas: jeigu žmogus yra stipresnis, vikresnis, ištvermingesnis, tai jis iš teisybės turėtų dirbdamas prie staklių, rodyti kitiems pavyzdį. Deja, dažnai taip nebūna. Gamykloje sportininkai naudojami nepaprastomis teisėmis: jiems ir darbas duodamas švaresnis ir pelningesnis, ir pamainos paskirstomos patogiau, o dar ir darbo savaitė sutrumpinama.

Ypač tai pasakytina apie futbolininkus. Jeigu direktorius mėgsta futbolą, tai žaidėjai gyvena neblogiau už "Žalgirio meistrus" (stipriausia komanda Lietuvoje — M. B.). O ar tai duoda kokią naudą gamyklai, darbininkams? Jokios! Tik patys žaidėjai žalojami: jie pratunami prie lengvos duonos, kai, mažai dirbant, daug uždirbama, ir mokomi pinigais išleisti prie stikliuko. Jūs, tur būt, nežinote, kodėl staiga nebegirdėti anksčiau garsių "Raudonojo Spalio" fabriko futbolininkų. O Kaune daug

kas žino. Vyrai turėjo tokias sąlygas, apie kurias paprastas darbininkas galėjo tik svajoti: gerą atlyginimą, papildomas poilsio dienas... O ką jie veikė? Po rungtynių poilsio dienas praleisdavo "kovodami" su velnio lašeliais, ir ilgainiui taip išpuiko, kad pamiršdavo iš viso į darbą ateiti. Gerai dar, kad direkcija laiku susigriebė ir savo pačių puoselėtus "sportininkus" laiku "užgesino". Tačiau tos linksmybės truko ilgai, ir visas įmonės kolektyvas turėdavo atidirbti už vienuolika dykaduonių. Juk planas lieka planu, ir darbininkai, dirbdami už gerus sportininkus, vargu ar buvo patenkinti.

Per metus vyksta daug įvairių varžybų, į kurias iš įmonių važinėja sportininkai. Juo sportininkai geresni, juo mažiau dirba savo

tiesioginį darbą. Ir vėl kyla klausimas: ar reikalingi kam nors tie "pusiauprofesionalai".

Toliau žurnalas suteikia konkrečius kai kurių privilegijuotų asmenų pavyzdžius:

Tinklininkė Mitrofanova. Mergina gera, visi ją pažįstate. Tačiau ji kelia daug rūpesčių. Pasvarstykite patys: šių metų pirmame ketvirtyje buvo atleista nuo darbo stovykloms ir varžyboms, kaip jūs manote, kiek? Devyniasdešimt devynias dienas! Jos porininkė, kuri kartą dirba, skundžiasi, cecho viršininkas svaido žaibus ir dreskia ant jos pareiškimą "Nesutinku"! Jeigu tai būtų viena Mitrofanova. Boksininkas Janocevičius per tą patį laiką buvo atleistas 89 darbo dienas.

Paruošė Mindaugas Banėnas

PIRMIEJI ŽINGSNIAI (atkelta iš 346 psl.)

taip svarbu mokėti skaičiuoti, kaip svarbu suprasti, jog daiktai randami įvairiuose kiekiuose ir yra įvairių dydžių.

4. Labai svarbu, ar vaikas sugeba sekti instrukcijas. Tur būt, pats svarbiausias dalykas — ar jis gali išklausti nurodymo ir paskui atlikti tai, ko buvo iš jo norėta. Šis sugebėjimas daugiau, nei kuris kitas, padeda vaikui mokykloje.

5. Sugebėjimas pastebėti skirtumus tarp įvairių geometrinių formų.

Daug kas galvoja, kad vaikas pasiruošęs mokyklai tada, kai jau moka skaityti ir rašyti.

Tačiau tai netiesa. Tų dalykų mokėjimas jokių būdu vaikui nepakenkia, bet daug ir nepadeda, jei jis nesiorientuoja aukščiau išvardintose srityse. Taip teigia mokytoja C. E. Hammil straipsnyje, tūpusiame "Parents" žurnale.

Priešmokyklinio amžiaus vaikų tėvams ji pataria turėti aukščiau suminėtus nurodymus omenyje, kalbantis ar žaidžiant su vaiku, ar parenkant jam žaislą. Be to, reikia parodyti vaikui daug naujų vaizdų ir žiūrėti su juo į daiktus iš įvairių pusių, pavyzdžiui, ne tik užlipti ant tiltelio, bet, jei galima, ir palįsti po juo.

Jei vaikas, šalia viso to, bus dar ir savimi pasitikintis ir patenkintas, tada tikrai galima tikėtis, kad ir mokykloje jam seksis.

TAGORĖS POEZIJA (atkelta iš 345 psl.)

sitikus, pajuntamas liūdnas svetimumas:

*Ji pakėlė savo dideles akis į mane ir
neaiškiai paklausė:*

*Kaip, mano drauge, gyveni?
Aš norėjau atsakyti, bet mūsų bendra kalba
buvo pamesta ir pamiršta.
Aš vis mažiau ir mažiau; mūsų vardų
negalėjau atsiminti.*

*Jos akyse pasirodė ašaros. Ji ištiesė man
dešinę.*

*Aš paėmiau ją ir tyliai stovėjau.
Mūsų žibintas, vakaro vėjui sukvėpavus,
suliepsnojo ir mirė. (Sodininkas)*

Skaudus yra nelaimingos meilės atsiminimas — tuo ilgesnis ir stipresnis, kuo meilė buvo didesnė:

O pasauli, aš nuskyniau tavo gėlytę!

*Aš prispaudžiau ją prie širdies
ir ji įsmigo dygliais man į širdį.
Kai diena užgeso ir sutemo, aš pamaliau,
kad gėlytė nuvyto — liko tik žaizda.
O pasauli, dar daug kvapių ir puikių gėlių
tu turėsi!
Bet praėjo mano laikas jas nuskinti ir
nakties tamsoje neturiu rožės — liko
tik žaizda. (Sodininkas)*

* * *

Kaip visa Tagorės lyrika, taip ir jo meilės poezija nėra vien gražios dirbtinos gėlės. Jo poezijoje išreikšti jausmai ir mintys yra jo įsitikinimai. Neveltui tad savo atsiminimų knygoje jis yra pasisakęs: "Poezija yra mano sena mylimoji... nė viena klaidinga gaida nėra suskambėjusi mano poezijoje, kurioje randa prieglobstį pačios giliausios mano gyvenimo tiesos" (Bengalijs).

• Popiežius ir patriarchas

Liepos 25 - 26 d. aplankydamas Turkiją, popiežius Paulius VI siekė trigubo tikslo. Visų pirma jis norėjo aplankyti tas vietas, kur šv. Povilas skelbė Evangeliją ir kur, pagal senus padavimus, Marija praleido paskutiniąsias gyvenimo dienas. Antra, jis norėjo pasitarti su Turkijos prezidentu ir ministru pirmininku, kaip būtų galima išlaikyti taiką Artimuosiuose Rytuose. Trečias ir svarbiausias tos kelionės tikslas — Konstantinopolio patriarcho applanymas.

Konstantinopolio patriarchas Atenagoras yra didelis žmogus ne tik kūnu, bet ir savo dvasia. Gyvendamas ilgus metus Amerikoje, jis turėjo progos stebėti, kaip skirtingų kalbų, rasių, tautų ir tikybų žmonės gali sugyventi ir rasti bendrą kalbą. Tapęs patriarchu ir nuvykęs į Konstantinopolį, jis pasijuto visiškai kitoje atmosferoje. Turkijoje ir Artimuosiuose Rytuose tautiniai, religiniai ir kultūriniai skirtumai taip skaldo žmones, kad jie, gyvendami kaimynystėje, neranda jokios bendros kalbos ir žvairuoja vienas į kitą. Suprasdamas vienybės vertę, jis tos vienybės ypač trokšta krikščionių tarpe. Tad, sveikindamas popiežių, Atenagoras taip išsireiškė: “Atstatykime Kristaus Kūną — Bažnyčią — sujungdami, kas buvo atskirta, ir surinkdami, kas buvo išblaškyta”.

Tos pačios nuotaikos yra ir popiežius. Atsakydamas patriarchui, jis taip pasakė: “Patriarcho Atenagoro uolumas siekiant Bažnyčios vienybės pripildo mūsų širdis viltimi. Krikščionys turi vienas kitą pažinti ir gerbti teisėtą įvairumą liturgijoje, dvasiniame gyvenime, valdymo ir teologijos tradicijoje. Kitais žodžiais tariant, būkime vieningi, bet neprimeskime kits kitam savo teisėtai išgalėjusių papročių ir nuomonių. Laikykimės Dievo žodžio, o ne tariamos ar tikros žmonių išminties”.

Aplankydamas Atenagorą, popiežius norėjo

pabrėžti patriarcho autoritetą ir pareikšti jam teisėtą pagarbą. Nors visos ortodoksų bažnyčios — Rusijoje, Graikijoje, Bulgarijoje, Rumunijoje ir kt. — turi savo patriarchus ir teisės atžvilgiu yra nepriklausomos, bet Konstantinopolio patriarchas yra vienybės simbolis ir užima aukščiausią vietą. Kiti iš čia gavo tikėjimą, liturgiją ir kultūrą; tad be patriarcho pritarimo niekas nedrįs ką nors keisti.

Popiežiaus susitikimas su patriarchu išjudino ortodoksus: ne vienas jų klausia save, ar popiežiai tikrai yra tokie, kokiais juos vaizdavo praėjusios kartos. Išlydėjęs popiežių Paulių VI, Atenagoras apie jį atsiliepė labai šiltai. Pagal patriarchą, Paulius VI yra tikras apaštalas, nuolankus, uolus ir apdairus. Jam rūpi ne valdžia ar garbė, bet Bažnyčios vienybė ir tikinčiųjų gerovė.

Po popiežiaus aplankymo Atenagoras pradžioje aplankyti kitus ortodoksų patriarchus, o kelionės pabaigoje vykti į Romą. Paskui jis ruošiasi sušaukti visuotinį Ortodoksų Bažnyčios susirinkimą. Tai sudarytų gal nemažą ne tik religinę, bet ir politinę problemą, nes daugumas ortodoksų patriarchų gyvena už geležinės uždangos. Ar turės jie drąsos atvirai pasakyti savo nuomonę ir siekti vienybės su Roma?

Reikia pasidžiaugti, kad neseniai išrinktas graikų primatas supranta krikščionių vienybės reikalą ir taip pat jos siekia. Panašaus atgarsio randama ir kituose ortodoksų hierarchuose; pavyzdžiui, Leningrado metropolitas, lankydamasis pas popiežių rugpiučio 12 d., pareiškė: “Norėdami susipažinti, priartėti ir vienytis, mes jau padarėme daugelį žingsnių pirmyn. Mes niekuomet nežengsime nei vieno žingsnio atgal”. Jei taip tikrai darys ir kiti, ateity tarp katalikų ir ortodoksų galima tikėtis pastovaus krikščioniško suartėjimo.

B. K.

PILNUTINIS KRISTUS

Emile Guerry, PILNUTINIS KRISTUS. Iš prancūzų kalbos vertė tėv. Kęstutis Marija Butkus, O.F.M. Vertimo kalbą peržiūrėjo Vladas Kulbokas ir dr. Antanas Kučas. Išleido Agota Mikulėnienė. Spaudė Lietuvių Enciklopedijos spaustuvė Bostone. 1967 m. Atspausdinta gelsvame popieriuje. Kieti viršeliai. 328 psl. Kaina 5 dol.

Tai knyga, kuri padeda įsimąstyti į vieną gražiausių krikščionybės tiesų – apie nepaprastai glaudžią artimybę, kuri yra tarp Kristaus ir krikščionių ir kuri vadinama Kristaus Mistinio Kūno tiesa. Per tą artimybę krikščionys drauge su Kristumi sudaro Pilnutinį Kristų. Tai tiesa apie krikščionio didybę ir garbingumą Kristuje.

Kad tikintieji tą svarbią tiesą geriau pasisavintų, knygos autorius, Cambrai arkivyskupas, trijose knygos dalyse (Asmeninio Kristaus paslaptis, Gyvoji Mistinio Kūno narių bendruomenė, Katalikų Bažnyčios paslaptis) išdėsto tą tiesą 104 apmąstymuose, kurių kiekvienas tėra 2-3 psl. ilgio, susideda iš dviejų dalių ir baigiasi malda, sukurta pagal to apmąstymo turinį.

Ši Kristaus Mistinio Kūno tiesa per tuos apmąstymus turi visais atžvilgiais įsisunkti į mūsų dvasios pasaulį ir virsti gyvenimiška mūsų elgesio vadove. Kalbant pirmųjų krikščionybės

bės amžių kalba, kiekvienas Kristaus sekėjas turi virsti "antruoju Kristumi". Šia prasme, ši knyga, kad ir parašyta prieš II Vatikano suvažiavimą, tačiau dvelkia to suvažiavimo dvasia, kuri nori krikščionybės tiesoms suteikti pastoracinį pobūdį.

Knyga nėra lengva ir todėl tinka labiau tiems, kurie yra pratę skaityti sunkesnes knygas. Nereikėtų iš jos skaityti daugiau kaip vieną mąstymą į dieną, nes ji yra ne šiaip dvasinio skaitymo, bet apmąstymų knyga. Reikia skaityti atidžiai, lėtai, sustojant pamąstyti.

Knygos kalba graži, tik gal būtų buvę geriau išvengti tokių tarptautinių žodžių, kurie turi lietuvių kalboj labiau suprantamus ir jau įsipilietinusius pakaitalus. Korektūros klaidų truputį yra.

Šiuo metu, kai religinės knygos lietuvių kalba išleidimas nėra dažnas įvykis, negalima nesidžiaugti tuo, kad atsirado vertėjas, kuris to nelengvo darbo ėmėsi, ir leidėja, kuri, knygą išleisdama, pastatė sau patvaresnį už marmuro paminklą.

Ši knyga tarptautinėje religinių knygų rinkoje turi labai gerą vardą. Todėl visoms religinės kultūros mūsų tarpe išsiilgusioms sieloms labai patariu ją įsigyti.

Alfonsas Grauslys

GYVENIMUI TEKANT (atkelta iš 311 psl.)

Ne viskas gali būti tuoj pat išspręsta. Bet veikti tuoj pat reikia. Vyskupai pabrėžė, kad "išvengti tragiškų nesusipratimų turime palaikyti nuolatinis komunikacijos ryšius".

■ Ir mes stengiamės

Gale žiūrim, kad šio numerio "Gyveni-

mui tekant" skyriuje tekalbama apie vieną dalyką – atvirumą: vieni kitų suprantantį atvirumą tarp kunigų ir jaunimo, atvirą dvasią Romos kurijoj, Bažnyčioj, vienuolynuose ir tarp skirtingos rasių žmonių.

Kad ir patys neatsiliknėtume, būsime dvigubai atviri savo srityje: 1) šių metų gale planuosime skaitytojams platesnę anketą apie mūsų žurnalą ir 2) šią paslaptį "išduodame" jau dabar.

A MAN AND A WOMAN

Prancūzų filmų gamintojai išleido jauno režisoriaus Claude Lelouch gabiai ir jautriai paruoštą filmą "A Man and A Woman". Filmas mėgina perduoti besivystančią dviejų žmonių, vyro ir moters, meilę. Tema yra sunki, ypač sunkiai apibūdinama filmo ekrane. Režisorius, norėdamas būti originalus, temai vystyti nevartoja nusibodusių romantiškų banalybių, paprastai surištų su išimylėjusių nuotaika. Jis stengiasi išryškinti tų dviejų žmonių vidinį padidimą. Atgyvėjimas dvasioje, vienas kito įtaškoje, juos traukia ir riša. Susižavėjimas auga pažinčiai stiprėjant. Veikalas tyčia nekomplikuotas ir plėtojasi pamažu.

Filme apsiukriai įterpti vyro ir moters prisiminimai, būdingi tematikos vystomai minčiai, vaizdžiai veikia ir padeda atkurti judviejų asmenybes. Abu, vyras ir moteris, našliai: ji (Anouk Aimee) filmų tekstų redaktorė; jis (Jean - Louis Trintignant) automobilių lenktynininkas. Ji augina mažą dukrytę, jis sūnų. Vaikai jiems sudaro pradini bendrą ryši. Abiejų atmintyje pasilikę gražūs pirmąsios vedybinės meilės vaizdai. Ypač ji taip stipriai prisirišusi prie savo tragiškai žuvusio vyro atminties, kad jai sunku persilaužti į naują realybę, į gyvą meilę dabartyje.

Filmui vartotos labai švelnios spalvos, kurios paįvairintos grynai vienaspalvėm scenom: melsvom, rusvom, ir net juoda-balta efektais. Ši įdomi technika originaliu būdu padeda atskirti tam tikrus veikalo etapus.

Filmas 1966 metais dideliu prancūzų pasididžiavimui laimėjo pirmą vietą Cannes filmų festivalyje, o taip pat buvo apdovanotas aukso medaliu Tarptautinio Katalikų Filmų Biuro (International Catholic Film Office). Įstaiga teigiamai pasisakė už temos pasirinkimą ir gražų jos išvystymą, ypač atkreipdama dėmesį į teigiamai pavaizduotą šeimyninę santaiką ir švelnumą vaikams.

JAV Krašto Katalikų Įstaiga Filmams (National Catholic Office for Motion Pictures, bu-

vusi "Legion of Decency") dėl rodomos vienos intymios scenos šį filmą buvo paskyrus į B kategoriją (moraliai kenksmingą kai kuriose dalyse). Kilus kontroversijai NCOMP pakaitė nuomonę ir filmą perklasifikavo į A-III kategoriją (moraliai nekenksmingą suaugusiems). Nenuostabu, kad pasitaiko skirtumų, o kartais ir nesusipratimų dėl filmų įvertinimo. Ypač europiečių gaminti filmai, kilę iš kitokios kultūrinės aplinkos, su kiek skirtingom pažiūrom į gyvenimą, dažnai kertasi su Amerikoje priimtais ir puoselėjamais filmų tematikų standartais ir pažiūrom.

Filmas "A Man and A Woman" yra vertas pamatyti suaugusiems ir jaunuoliams.

Dalė Koklytė-Lukienė

FILMUS SUGLAUSTAI VERTINANT

THE RETURN OF THE SEVEN. Nevykusiai režisuota, banali taša ankstyvesniojo filmo "The Magnificent Seven" apie Meksikos kaimiečių gynėjus. Filmas — šiaip sau.

RIOT ON SUNSET STRIP. Policininkas (Aldo Ray) draugiškumu bando laimėti jaunuoliu pasitikėjimą, bet, patyręs, kad jo dukterė jų išniekinama, juos apmuša ir laiku sutvarko dėl "policijos brutalumo" planuojamas riaušes. Filmas — silpnokas, moralizuojantis; moralė stipriau nepagrindžiama.

ROMEO AND JULIET. Fokuse — Anglijos karališkojo Baletto šokančios žvaigždės Rudolph Nureyev ir Margot Fonteyn. Meniškai puikus filmas.

RUN LIKE A THIEF. Intriga sukasi apie deimantų vagystę. Gražiai nufilmuoti spalvoti Brazilijos gamtovaizdžiai. Neblogas filmas, tik nelabai tinkamas vaikams.

THE SAILOR FROM GIBRALTAR. Niaurus įstaigos tarnautojas iš Anglijos, atostogaudamas Italijoje, atsikrato sugulovės ir susiranda sau našlę. Šiaip sau. Netinkamas nei jaunimui, nei vaikams.

**IŠLEIDŽIAMOS
LIETUVIŠKAI
GIEDAMOS
MIŠIOS**

1966-1967 m. "Laiškų Lietuviams" paskelbtame konkurse buvo premijuotos lietuviškai giedamos kompoz. Broniaus Budriūno Mišios, pavadintos "Garbė Viešpačiui", vėliau skirtos šv. Kazimiero garbei. Autoriui jas pakeitus pagal naują Romoj patvirtintą tekstą, jos baigiamos spausdinti "L. L." leidėjų Tėvų Jėzuitų Čikagoje. Konkurso sąlygose buvo parašyta: "Mišios turi būti vienbalsės, bendram giedojimui, patogios eilinio balso apimčiai, bet taip parašytos, kad galėtų būti giedamos ir su mišriu choru, jei toks choras yra. Tačiau tiek choro partija, tiek vargonų palyda turi būti nesudėtingos ir nesunkiai išpildomos". Konkurso jury komisijos vienbalsiai buvo atrinktos kompoz. Br. Budriūno Mišios. Apie jas prof. J. Žilevičius rašė: "Br. Budriūnas puikiai pažįsta religinės muzikos dvasią, tai rodo ir konkursą laimėjusios jo Mišios... Premijos įteikime pagiedotos jaunimo choro trys jų ištraukos aiškiai liudijo gražiai išplaukiančias, religinės nuotaikos kupinas melodijas, besireiškiančias negirdėtomis ir nenunešiotomis savybėmis. Visa tai ir nauja ir sklandu. Savo melodijų plaukiančiu ramumu ir daininumu Mišios atitinka lietuvių būdą, todėl, reikia tikėtis, jos bus greit pasisavintos" ("Drauge", 1967. IV. 15).

Premijuotos Mišios yra labai parankios: jos tinka ir bendram žmonių giedojimui, ir chorui su vargonais. Gaidos spausdinamos dviem atskirais leidiniais: chorams — didelio formato, su vargonų palyda (1 egz. — \$2.00; perkant bent 10 egz., 1 egz. — \$1.75); bendram žmonių giedojimui—nedidelio formato, 1 arba 2 balsams: (1 egz.—30 c.; perkant 10 egz. ar daugiau, 1 egz. — 25 c.). Nors skirtos jaunimui, šios Mišios tinka visiems. Tikimasi, kad jos pasklis po visas lietuvių parapijas ir bus giedamos įvairiomis progomis. Užsakymus siųsti: "Laiškai Lietuviams" (Mišių gaidos), 2345 W. 56th St., Chicago, 111. 60636, U.S.A.

Sunku viską pramatyti, tačiau leidėjai kaip ir nesitiki gaidų pardavimu padengti visų spausdiniman sudėtų išlaidų. Galintieji prašomi šių gaidų spausdinimą paremti auka. Jau prieš kiek laiko buvo gauta piniginė auka su sekančiu laišku: "Mes, šv. Antano parapijos Detroite choristai, sužinojom, kad Jūs spausdinsite lietuviškųjų Mišių gaidas. Priimkite mūsų kuklią auką spaudos išlaidoms sumažinti. Kartu prašome, jeigu įmanoma, nors vienam balsui Mišių gaidų".

APEIGYNAS

Ką tik atspausdintas Romos Kataliku Apeigynas, skirtas Lietuvos vyskupijoms ir lietuvių bažnyčioms už Lietuvos. Tekstas dviem spalvomis (juoda ir raudona). Labai patogaus, nedidelio formato (4X6% in.), kietais raudonais viršeliais. Kaina 10 dol. Galima užsisakyti sekančiu adresu: Jesuit Fathers, 2345 W. 56th Street, Chicago, Ill. 60636, U.S.A.

**ATSIŪSTA
PAMINĖTI**

Emile Guerry. PILNUTINIS KRISTUS. Iš prancūzų k. vertė Kęstutis M. Butkus, O.F.M. Knyga suskirstyta į tris dalis: Apie asmeninį Kristų, Mistinio Kūno galvą, Gyvoji bendruomenė iš Mistinio Kūno narių ir Bažnyčia kaip Mistinis Kristaus Kūnas. Atspausdino Lietuvių Enciklopedijos Lei-

dykla. Knygos leidėja — A. Mikulienienė. 328 psl. \$5.00.

Owen J. C. Norem, B. D., L.L.D. TIMELESS LITHUANIA. Lietuvos istorija anglų k., parašyta JAV ministerio Lietuvai. Antroji laida, išleista Vilties 50 m. Lietuvos nepriklausomybės atgavimo proga. 300 psl. Kaina \$4.00.